

Neprikllausoma

Lietuvos
Nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

Lietuva

This paper was mailed
Wednesday, April 24, 1991

• LITHUANIE INDEPENDENTE • INDEPENDENT LITHUANIA WEEKLY •

Nr. 9 (51-ji metal) 1991m. BALANDŽIO-APRIL 24 d. • DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS • 7722 GEORGE ST., LASALLE, Que. H8P 1C4 • Tel: 366-6220 • \$1,-

EXTRA - LAIDA

ŠIS "NL" NUMERIS SKIRIAMAS PAGRINDINAI PASKUBINTI VYTAUTO SKUODŽIO SURINKTĄ DOKUMENTINĘ-ISTORINĘ MEDŽIAGĄ. TOKIOJE FORMOJE, KAIP JI PATIEKIAMA "NL" PUSLAPIUOSE, NIEKUR KITUR NĖRA ATSPAUSDINTA. TAI BUS IR "NL" INDĖLIS, MININT 1990 M. KOVO 11-TOSIOS PIRMAS METINES.

SKAITANT IR ATGAIVINANT ATMINTYJE ĮVYKIUS, VĖL SU PAGARBA IR NUOSTABA IŠ NAUJO BANDOME APČIUOPTI IR PRADEDAME SUPRASTI, KIEK DAUG DAR REIKIA LIETUVAI PADARYTI, APGALVOTI, IŠGAUTI IR ATLAIKYTI.

TIKIME, KAD PAVYKS IR DĖKOJAME VYTAUTUI SKUODŽIUI UŽ JO RŪPESTĮ IR DARBĄ.

RED.

GORBAČIOV'AS TARP KŪJO IR PRIEKALO

Nieko nepesęs Japonijoje, M.Gorbačio'as šiek tiek atsigrėbė Pietų Korėjoje, kuri pažadėjo bendradarbiauti ir suteikti dar nenustatytą ekonominę pagalbą Sovietų Sąjungai. Betgi tai sukėlė didelį nepasitenkinimą Šiaurės (komunistinės) Korėjos diktatorių tarpe, nes iki šiol juos rėmė ir Komunistinė Kinija, ir SSSR. Japonai tačiau apie ekonominę pagalbą iš viso nemano kalbėti, kol Sovietai negrąžins 1945 m. pagrobimų 4 Kurilų salyno salų.

Maskvoje M.Gorbačio'as laukė pakartotini reikalavimai pasitraukti iš valdžios: šį kartą senųjų komunistų kirkos ir "juodojo pulkininko", išgamos latvio Alksnio bei panašių į jį vadovaujamų smogikų karininkų ir senojo raugo komunistų SOJUZ grupuotės parlamente. Pastaroji jau nuo seno reikalauja "sutvarkyti" nenuoramas respublikas (ypač Pabaltijo ir Gruzijos). Nepriklausomybės reikalaujančius ir streikuojančius darbininkus, naudojant Stalino metodus ir juodabertininkus bei KGB.

Jam tik ką grįžus, Gorbačio'as vyriausybę paskelbė naują ekonominę "Antikrizės programą", draudžiančią streikuoti iki šių metų pabaigos ir žadančią pradėti privatizaciją. Tuo tarpu angliakasių streikas tebesitęsia ir ekonominė padėtis jau ant bedugnės krašto. Tai pripažįsta ir

minėtą programą paskelbęs M.Gorbačio'as vyriausybės min.pirmininkas Nikolaj Petrakov'as

Laisvosios rinkos šalininkai nurodo, kad tikslai skubi ir radikali ekonominė reforma, o ne senųjų komunistų siūloma kumštinė politika tegali išgelbėti Sovietų ekonomiką.

Dabar, prisimenant Leniną, šios blogio imperijos įkūrėjo dar vienas gimimo metines, galima pasakyti, kad Gorbačio'as yra atsidūręs ne tarp kūjo ir priekalo, bet tarp kūjo ir pjautuvo...

PERTVARKYTA KANADOS VYRIAUSYBĖ

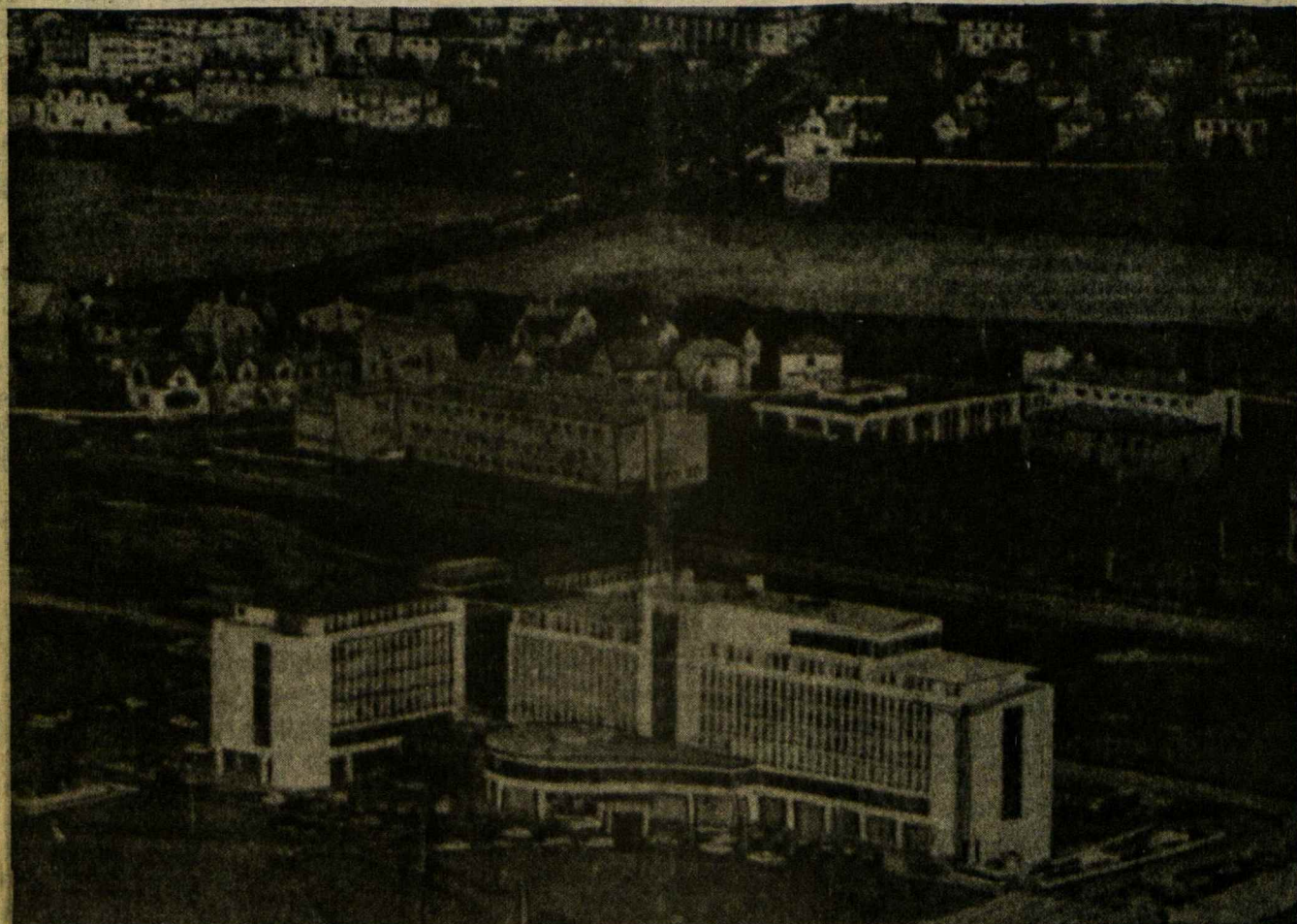
Š.m.balandžio mėn. 21 d.Kanados min.pirm.Brian Mulroney sukaitytojo ministerius. Anot Jean Chretien, liberalų lyderio, toks kėdžių perstumdymas ant "Titaniko" nieko nereiškia, nes ledkalnis tebeplūduriuoja ir laivas tebeplaukia tiesiai į jį. Daugelio komentatorių nuomonė panaši: pervėlai,esą,pabudęs Mulroney ir pradėjęs rūpintis Kanados ateitimi. Pertvarkytasai ministerių kabinetas kaip tikslai nori kanadiečiams įrodyti, kad konservatoriai dabar rūpinasi labiausiai Kanados vienybe ir jos ekonomine padėtimi. Todėl vienas iš pačių stipriausių ministrų - Joe Clark - buvęs nepamainomas Užsienio Reikalų poste, paskiriamas rūpintis naujos konstitucijos sudarymu ir vadovauti specialiai rinktinių ministe-

rių tarybai (Queen's Privy Council). Jo postan paskirta Barbara McDougall, buvusi Emigracijos Reikalų ministerė, kurios sugebėjimai užsienio reikaluose nežinomi. Ilgametis Finansų min. Michael Wilson vadovaus sustiprintai ministerijai, kuri rūpinsis industrijos mokslo ir technologijos bei tarptautinės prekybos reikalais. Jis kėdės atsisėdo min.pirm.pavaduotojas Don Mazankowski, užimsias abu postus. Iš senųjų ministrų nė vienas neatleistas, net Marcel Masse kažkodėl paskirtas Gynybos ministru, nors iki šiol jokiose savo pareigose nieko nenuveikė. Iš dviejų naujų ministerių pažymėtina Pauline Browes, žinoma lietuvių ir Lietuvos reikalų gynėja, užimsianti Aplinkos Apsaugos ministerio pavaduotojo postą.

Sunkiausia našta, be abejonės, tenka Joe Clark'ui, kuris iš pradžių norėjo likti Užsienio Reikalų ministru ir tikslai min.pko Mulroney priprašytas, pažadėjęs naujai ministerijai ypatingą autoritetą ir sprendimų nepriklausomybę, pagaliau sutiko užimti naująjį postą. Tiesą sakant, jeigu kam nors iš šio kabineto gali pasisekti susitarti su Quebec'u - tai tikslai Clark'ui, nors Konservatorių partijos ateitis atrodo dar liūdnėsnė už vieningos Kanados ateitį.

JAV PAGALIAU IŠTIESE PAGALBOS RANKA

Vengdama dar didesnės

Reykjavik - Islandijos sostinė. Valstybės, kuri pirmoji oficialiai atsiliepė Lietuvos šauksmą teisės ir teisingumo.

viso pasaulio kritikos, Amerika pagaliau nutarė padėti keliems milijonams kurdų, palikusį namus ir bėgančių nuo Saddam Hussein'o keršto. JAV prez. Bush'as, nors ir kratydamas atsakomybės už raginimą sukilti, paskelbė reikšmingos pagalbos planą kurdams, kenčiantiems ir mirštantiems kalnuose nežmoniškose sąlygose. Prie Turkijos sienos bus įsteigtas neutralus ruožas Irako teritorijoje, kur žemumose bus palapinės apgyvendinti kurdai. Juos globos Amerikos kariuomenės daliniai, kurie apsaugos ir nuo galimo irakiečių dalinių persekiojimo. Toli mesnis šių kelių milijonų pabėgėlių likimas dar neaiškus. Jie bus raginami grįžti į savo miestus Irake, jei Jungtinių Tautų organizacija sugebės garantuoti, kad Saddam'as suteiks jiems nors ribotą autonomiją ir nepersekios jų už sukilimą.

Kiekvienu atveju, labai aišku, kad JAV strategai

nepramatė karo prieš Iraką liūdnų pasekmių, kurias vargu ar bus galima greitai ir tinkamai išnarplioti.

VIDURINIUOSE RYTUOSE NIEKO NAUJO

Nežiūrint pakartotinių JAV Valstybės Sekretoriaus James Baker'io pastangų kaip nors suvesti Izraelio ir arabų kraštų vyriausybės pasitarimams dėl pastovios taikos, iki šiol atsiekta labai nedaug. Nors po karo su Iraku politinė padėtis Vid.Rytuose gerokai pasikeitė JAV suartėjus su Sirija, S.Arabija, Kuwait'u ir kitais arabų kraštais, Izraelio valstybė, atrodo, nori pasitarimus atidėlioti, kol užimtosios teritorijos bus apgyvendintos žydais ir Amerika turės priimti įvykusį faktą. Kalbama apie pasitarimus su atskirais arabų kraštais - apie tarptautinę konferenciją Izraelis nenori net kalbėti - tačiau niekaip neišsiaiškinama, kas atstovaus palestiniečiams.Pastarieji yra pasirinkę PLO, bet Izraelis su PLO(Palestinos Išlaisvinimo Organizacijos) atstovais atsisako kalbėti, nes jie esą teroristai. Todėl palestiniečių sukilimas tebesitęsia, kas savaitę jų vis po kelis žūva, nes Izraelio kariuomenė tebešaukdo į akmens mėtytojus ir keršija už retkarčiais užpuolamus ir peilius (net mirtinai) užbadosus žydus. Keliasdešimt tūkstančių palestiniečių tebekalinami Izraelio kalėjimuose, sprogdinami jų namai, jų žymesnieji atstovai tremiami iš gimtinių ir abipusė neapykanta tikslai aštrėja. Tokia nuodinga atmosfera tikrai nepadeda J.Baker'io pastangoms pradėti taikius pasitarimus.

• Paskutiniai Sovietų tankai ir kareiviai apėjo Čekoslovakijos teritoriją.

ant kai kurių važmenų buvo užrašyta: "Viso gero, Čekoslovakija" (Fare well). Mes žinome, kaip Čekoslovakija prisimins kareivius, kuriems buvo įsakyta vienas laisvinimas nuo hitlerininkų ir kitas - laisvinimas nuo pačių čekoslovakų laisvės Prahos Pavasaryje.

BYLA BORIS PUGO

Lietuvos Respublikos Prokuratūra iškėlė baudžiamąją bylą SSSR Vidaus Reikalų ministeriui Boris Pugo už tai, kad jam pavaldžių dalinių, kariškių jau trečias menuo laiko užgrobė daugelį pastatų Vilniuje. Nepaisant to, š.m.balandžio mėn.9 d.kariškiai užgrobė dar vieną pastatą - Vilniaus Šoferių Mokyklą.

Š.m. kovo mėn. 14 d. Vilniuje tų pačių kariškių užgrobtame Krašto Apsaugos Departamento pastate, kariai nušovė 15-metį vilnietį moksleivį A.Oskolkov'ą. Tai buvęs, anot jų "netyčinis nužudymas".

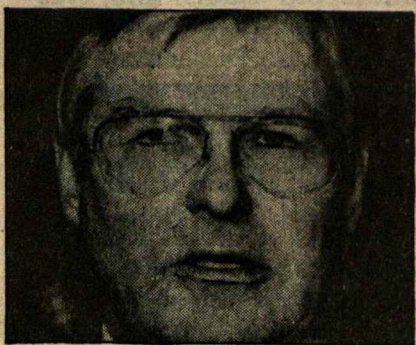
O gal bandė inkriminuoti kokius nors "nacionalistus", tik nepavyko...

LIETUVOS MINISTERIS PIRMININKAS KANADOJE

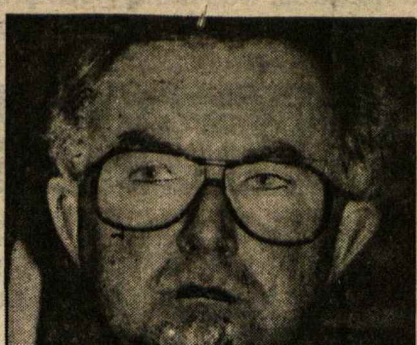
Gediminas Vagnorius, Lietuvos Respublikos min. pirmininkas, aplankęs per savaitę 7 Kanados miestus ir susitikęs su vietos valdžios pareigūnais bei lietuviams, balandžio mėn. 23 d. kartu su 4 palydovais išskrido atgal į Lietuvą.

NAUJOS BŪTINOS KAINOS MAISTO PRODUKTAMS

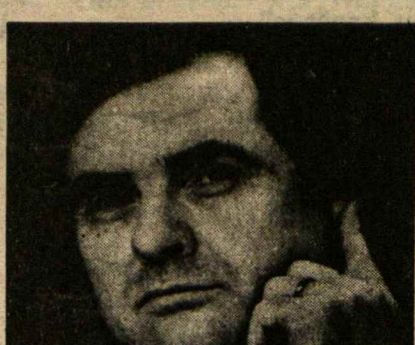
Nuo š.m.kovo mėn.26 d. Lietuvoje pakeltos maisto produktų kainos. Kiaulienos kilogramas - nuo 3,90 rbl. už kilogramą iki 6,20 rublių, kiaušiniai - iki 2,40 rbl. už dešimtį, cukraus kilogramas - 3 rbl., kvietinių miltų kg - 1,10 rbl. / H.N. /

Michael Wilson

Joe Clark

Don Mazankowski

Barbara McDougall

Marcel Masse

Jean Charest

Benoit Bonchard

Perrin Beatty

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la liberation de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS-"NL" SPAUDOS BENDROVĖ.

REDAGUOJA - REDAKCINĖ KOLEGIJA

TELEFONAS: (514) 366-6220

Second Class Mail, Reg. Nr. 1952. Return postage guaranteed.
Postage paid at Montreal, CP. Published by the Independent
Lithuania Publishing Co., 7722 George St. LaSalle, P.Q.
H8P 1C4

Metinė prenumeratos kaina Kanadoje - \$ 22.00

Rėmėjo - \$ 25.00

P.S. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai turi atitikti redakcijos nuomonei. Rankraščiai gali būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra, gražinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija arba leidykla neatsako.

LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS KELIAI Į LAISVĘ.

Vytautas Skuodis

(Svarbesnių įvykių kronika: 1990 m. rugsėjo-spalio mėn.).
/ t e s i n y s /

- ESTIJOS Respublikos premjeras E.Savissar susitiko su RUSIJOS Federacijos MT pirm. I.Silajev'u. Po susitikimo jis pareiškė, kad ekonominė sutartis su RUSIJOS SSSR yra paruošta, tačiau jos pasirašymas atidedamas, nes Rusija pageidauja abi sutartis - ekonominę ir politinę - pasirašyti kartu. Pasiektas kompromisas dėl politinės sutarties I-ojo straipsnio. Šiuo straipsniu RUSIJA PRIPAŽIŲTA ESTIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖ. Anksčiau Rusijos derybininkai atsisakydavo remtis 1920 metų Rusijos ir Estijos taikos sutartimi.
- LATVIJOS Respublikos premjeras Godmanis, jo pavaduotojas Bišeris ir Latvijos atstovas Maskvoje Peters susitiko Maskvoje su SSSR pres. M. Gorbačiov'u.
- JUNGGINĖSE TAUTOSE DANIJOS Užsienio Reikalų ministeris Uffe Ellemann-Jensen pasakė, jog PABALTIJOS valstybėms turi būti leista dalyvauti EUROPOS Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencijoje. Danija pritarianti Pabaltijo respublikų pastangoms ir reikalauja, kad formaliai joms būtų suteikta nepriklausomybė.

Iki rugsėjo mėn. 27 d.

- LIETUVOS atstovybė MASKVOJE rugsėjyje gavo 300 šeimų anketas, kurios nori imigruoti į Lietuvą.
- LKP (KPSS) sakosi turinti tarp 39.000-40.000 narių. Iš tikrųjų, joje tikrai apie 20.000. Tos partijos narių tautybės nusako jų suvažiavime dalyvavusių narių susigrupavimas. Suvažiavime dalyvavo 768 atstovai. Jų tarpe buvo 450 rusų, 110 lietuvių, 62 lenkai, 59 gudai, 76 ukrainiečiai. Kariuomenė buvo atsiuntusi 118 atstovų, nenurodydama jų tautybės.
- ESTIJOS Respublikos AT priėmė protesto pareiškimą dėl to, kad E.Ševardnadze ir H.D.Henšeris pasirašė geros kaimynystės, partnerystės ir bendradarbiavimo sutartį. Iš antrojo sutarties punkto galima suprasti: VFR ir SSSR pripažįsta tik dabartines sienas Europoje.

Rugsėjo mėn. 27 d.

- LIETUVOS Respublikos AT priėmė Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų garantijų įstatymą.
- LIETUVOS Respublikos vyriausybė paskelbė Kreipimąsi į visumenę, kviesdama padėti žemdirbiams nuimti laukuose likusį derlių.
- LIETUVOS Respublikos vyriausybė suteikė pabėgėlio teises rusų kariuomenei.
- SSSR MT pirm. N.Ryžkov'as LIETUVOS Respublikos premjeriui K.Prunskieniui telefonu pranešė derybų datą ir pasiūlė abiem delegacijoms susitikti Maskvoje spalio mėn. 2 d.
- KLAIPĖDOJE Lenino paminklą pradėjo saugoti keturi šarvuočiai. Pergalės aikštėje budi mašina kareivių su neperšaujamomis liemenėmis. Prie miesto savivaldybės prasidėjo piketas su šūkiu "VOLODIA, EIK NAMO!" "Jedinstvos" ir Sovietų kariuomenės atstovai suorganizavo kitą piketą, ginantį Leniną.
- Pasirodė rusų kalba leidžiamas visuomeninis politinis savaitraštis "Golos Litvy" (Lietuvos balsas), kurio tikslas - teisingai informuoti skaitančius rusiškai.
- TALLINN'E prasidėjo pasitarimas, kuriame dalyvavo Armėnijos, Baltarusijos SSR, Estijos Respublikos, Kirgizijos SSR, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Moldovijos SSR, Rusijos SFSR, Tadžikijos SSR vyriausybės vadovai ir atstovai, taip pat Leningrado Miesto Tarybos deputatai. Šis susitikimas - tai tarpregioninio pasitarimo, kuris rugpjūčio pradžioje vyko Tallinn'e, tęsą. Nutarta įsteigti vyriausybės vadovų ir atstovų organizacinį komitetą, kuris toliau vestų konsultacijas tarpvalstybiniu lygiu.
- BRIUSELYJE atidarytas PABALTIJOS kraštų krikščionių demokratų informacijos biuras. Iškilmingame atidaryme dalyvavo EUROPOS PARLAMENTO frakcijos pirm. Egon Klepsch, Krikščionių Demokratų Internacinio sekretorius Andre Louis, Europos Krikščionių Demokratų Unijos generalinis sekretorius Thomas Jansen, LIETUVOS Krikščionių Demokratų Partijos pirm. Egidijus Klumbys.
- BRIUSELYJE atidarytas LIETUVOS Krikščionių Demokratų Partijos Informacijos Centras. Jis atstovaus LIETUVOS, LATVIJOS ir ESTIJOS interesus VAKARŲ EUROPOJE.

Iki rugsėjo mėn. 28 d.

- PLOKŠČIUOSE (Šakių raj.) atidaryti Plokščių Kančių Keliai, skirti STALINIZMO AUKOMS PRISIMINTI.
- VILNIAUS rajone tebeveikia nelegali radijo stotis, pasivadinti "Tarybų Lietuva", kuri transliuoja LKP(KPSS) propagandą lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis. KURSTOMA NEAPYKANTA tarp LIETUVOJE gyvenančių tautų.
- LATVIJOJE paslaptingomis aplinkybėmis mirė lat-2 psl.

vių šalpos organizacijos pirm. Armands Akmentins. Yra pagrindo manyti, jog jis buvo nužudytas.

- JAV Valstybės departamento pareigūnas pasakė, kad NEW YORK'E įvyksiančioje EUROPOS SAUGUMO IR BENDRADARBIAVIMO KONFERENCIJOJE Pabaltijo narystės klausimas bus iškeltas pasitarimuose.

Rugsėjo mėn. 28 d.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas Lietuvos Respublikos AT rugsėjo 25 d. priimtas Respublikos politinių partijų įstatymas. Jis užtikrina teisę jungtis Lietuvos piliečiams į politines partijas ir dalyvauti jų veikloje. Partijos nariu gali būti TIK RESPUBLIKOS PILIETIS, turintis aktyviąją rinkimų teisę. Respublikos teritorijoje negali būti steigiamos ir veikti kitų valstybių piliečių politinės partijos.
- LIETUVOS spaudoje paskelbtas Lietuvos Respublikos AT rugsėjo 20 d. priimtas Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas.
- KLAIPĖDOS Miesto Tarybos sesija nusprendė paveikti miesto valdybą nukelti Lenino paminklą Lenino aikštėje ir patranką Pergalės aikštėje.
- LATVIJOS Respublikos AT įvyko LATVIJOS, LIETUVOS ir ESTIJOS delegacijų, įgaliotų vesti derybas su RUSIJOS SFSR ir SSSR, atstovų konsultacijos. Trijų Pabaltijo valstybių vadovai iš Rygos išsiuntė laišką JAV SENATUI, kuriame išreiškiamas susirūpinimas dėl SOVIETŲ-VOKIETIJOS sutarties rugsėjo mėn. 13 d. akto, kurio antro straipsnio principas gali būti supastas, kaip pripažinimas užkariautos PABALTIJOS valstybių teritorijos Sovietų Sąjungai.
- 1990 m. Poulio Lauriceno Fondo Laisvės premijos paskirtos buvusiame politiniam kaliniui GINTAUTUI IESMANTUI, latviui PETERIUI LAZDAI ir estui MATI HINTUI.
- HAMBURGE "Europa Kolleg" kvietimu viešėjo LIETUVOS Respublikos AT Užsienio Reikalų Komisijos pirmininko pavaduotojas J.Paleckis. Jis skaitė paskaitą "Lietuva ir kitos Baltijos valstybės tarp Rytų ir Vakarų". Diskusijose atsakė į klausimus apie padėtį Lietuvoje ir Nepriklausomybės įtvirtinimą.
- ŠVEDIJOS Užsienio Reikalų ministeris Sten Anderson pasakė, kad jo vyriausybė neįsivaizduoja, kad būsimoji Europa gyventų taikoje be pilno ESTIJOS, LATVIJOS ir LIETUVOS dalyvavimo.
- Katechetinis TEXAS valstijos centras "Lumen 2000" siūlosi įrengti visoms parapijoms LIETUVOJE televiziją su magnetofonais ir parūpinti katechetinių filmų bei skaidrių. Vokiečių "Kirche in Not" siūlosi įrengti modernią spaustuvę.

Rugsėjo mėn. 29 d.

- LIETUVOS SAJŪDŽIO SEIMO II sesijoje priimtoje rezoliucijoje reiškiama nepasitenkinimas Vyriausybės veikla ir siūloma AT peržiūrėti Ministerių Tarybos, ministrų ir Ministrų Tarybos departamentų vadovų paskyrimus.
- VILNIUJE prasidėjo Lietuvių Tautininkų Sąjungos konferencija.
- VILNIUJE prasidėjo antrasis Demokratų Partijos suvažiavimas. Priimti partijos įstatai, programos metmenys, rezoliucijos "Dėl atkuriamojo Seimo rinkimų", "Dėl Mažosios Lietuvos ateities", "Dėl Lietuvos ūkio pagrindinių krypčių", "Dėl socialinių garantijų", "Dėl agrarinės reformos". Šios partijos Tarybos pirmininku išrinktas Lietuvos Respublikos AT deputatas Saulius Pečiulinas.
- LKP CK VI-me plenumė pritarta "LKP reorganizavimo nuostatams 'Lietuvos dabartis ir ateitis', priimtas nutarimas "Dėl tolimesnės LKP reorganizavimo raidos", patvirtintas neeilinio suvažiavimo, įvyksiančio gruodžio mėn. 1-2 d.d. rengimo planas. Plenumė kalbėjęs A.Brazauskas pabrėžė, kad dabar yra svarbi pilietinė santarvė, visų nepriklausomybės remiančių politinių jėgų bendradarbiavimas. Ekskomunistai dabar aršiausiai puola savarankišką LKP. Dešiniųjų nusistatymas LKP atžvilgiu neretai sutampa su ultrakairiųjų jėgų - tai yra KPSS respublikinės organizacijos nuostata. "Praeitę partokratija, veikdama LKP vardu, padarė daug nusikaltimų lietuvių tautai (...) Žmonių areštai, kalnimas, deportacijos buvo viešai pasmerktos LKP XX-me suvažiavime".
- DANIJOS Užsienio Reikalų min. Uffe Ellemann-Jensen ir LATVIJOS bei ESTIJOS Užsienio Reikalų ministreriai NEW YORK'E susitarė steigti PABALTIJOS biurą KOPENHAGOJE.
- JAV senatoriai vėl kelia BALTIJOS valstybių klausimą. Vėl atnaujinami buvę atidėti trys baltiečių padėties svarstymai. Du jų buvo. Du jų buvo adresuoti prez. G.Bush'ui. 21 senatorius laišką prezidentui pasisakė už pabaltiečių rėmimą dėl jų dalyvavimo lapkričio mėn. įvyksiančioje ESB konferencijoje. Kiti senatoriai iškėlė susirūpinimą, kad Vokietijos sąjungimo sutartyje kai kas gali įžiūrėti JAV politikoje pokyčius, liečiančius Baltijos valstybių neteisėtą įjungimą į SSSR.
- NEW YORK'E prasidėjo tarptautinis politinių veikėjų susitikimas, kurio metu buvo svarstoma, kaip išsaugoti kūdikius nuo priešlaikinės mirties. Dalyvavo 28 šalių atstovai. Informaciniuose šio renginio leidiniuose išvardinta ir BALTIJOS kraštų problema: "Vaikai iš Estijos, Latvijos bei Lietuvos negali sulaukti laisvės ryto, kol pusė milijono sovietų armijos kareivių, pažeisdami tarptautinės teisės normas, okupuoja jų kraštus".

Rugsėjo mėn. 30 d.

- RAMYGALOJE atidengtas atstatytasis paminklas LIETUVOS SAVANORIAMS. Iškilmingame dalyvavo vienintelis dar gyvas buvęs savanoris ramygalietis P.Pranauskas.

Iki spalio mėn. 1 d.

- LIETUVOJE leidžiami 404 lietuviški laikraščiai, 50 žurnalų.
- Per 9 šių metų mėnesius toliau mažėjo atvykusiųjų ir daugėjo išvykusiųjų iš Lietuvos. Pirmą kartą per 30 pastarųjų metų į RUSIJĄ daugiau išvyko, negu atvyko. Iš viso įregistruoti 9157 atvykėliai iš kitų respublikų, o išregistruoti 14.950. Lietuvių atvyko 26, rusų - 43, baltarusių-7%. Tarp išvykusiųjų - 8% lietuvių, 54% rusų, 11% baltarusių. Per tą patį laiką į užsienį išvyko 2.395 žmonės, jų tarpe 1.574 žydai, 209 lietuviai.
- Apklausa ESTIJOJE parodė, kad populiariausias asmuo Estijoje yra AT pirm. Arnold Ruutel. Jį vertina 80%, Marju Lauristin ir Edgar Savisaar - po 68%, buvusių premjerų, dabar AT deputatų Indrek Toome ir Endel Lipmaa, atsakingi už derybas su SSSR - po 62% ir Estijos Komunistų Partijos pirm., AT deputatą Vaino Valjas - 55%.

Spalio mėn. 1 d.

- I pirmąjį konsultacinį susitikimą su SSSR delegacija išvyko LIETUVOS Respublikos valstybinė delegacija, vadovaujama AT Pirm.V. Landsbergio.
- LIETUVOS delegacijai deryboms su SSSR atvykus į Maskvą, prie Lietuvos atstovybės pradėjo eiti sargybą LIETUVOS milicininkai.
- Visoje LIETUVOJE gyventojams prekės bus pardamos tikrai parodžius specialų asmens pažymėjimą.
- LATVIJOS Užsienio Reikalų ministeris Janis Jurkans lankėsi SUOMIJOJE. Spaudos konferencijoje jis paminėjo, kad sumažėjo spaudimas M.Gorbačiov'ui dėl BALTIJOS kraštų klausimo išsprendimo. Išreiškė nusivylimą derybomis su RUSIJOS federacine respublika. Parengtoje ekonomikos ir politikos srityje pasirašyta tik sutarties dalis ekonomikos klausimais. Pasak J.Jurkans'o, Rusijos Federacijos AT pirm. B.Jelcin'as BALTIJOS respublikos klausimą laikė ir tebetaiko kaip tūžą savo rankose.
- NEW YORK'E prasidėjo Užsienio Reikalų ministrų pasitarimas, kuriame išaiškėjo palaipsniui kylantis pritarimas PABALTIJOS valstybėms bei sąmoningas PABALTIJOS vyriausybės parėmimas. Plenarinio posėdžio metu Pabaltijo Užsienio Reikalų ministrai sėdėjo Danijos delegacijos skyriuje. Jie posėdyje dalyvavo kaip Danijos, Islandijos ir Norvegijos vyriausybės svečiai. Šioje Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencijoje DANIJOS Užsienio Reikalų min. Uffe-Ellemann-Jensen parėmė PABALTIJĄ, pareiškdamas, kad šie kraštai jau pilnai išpildo narystės reikalavimus. ŠVEDIJOS Užsienio Reikalų min.Sten Anderson'as pasakė, jog Švedijos vyriausybė remia Pabaltijo žmonių siekius dėl tautos apsisprendimo ir reikėtų užtikrinti Pabaltijo respublikų atstovams galimybę dalyvauti ESBK veikimo procese. ESB Konferencijoje NEW York'e Pabaltijo siekius taip pat parėmė Lenkija, Čekijos-Slovakijos Federacinė Respublika, Rumunija, Norvegija, Suomija ir Islandija.

Iki spalio mėn. 2 d.

- VILNIUJE pradėjo veikti įstaiga Lithuanian International Aid Corp, kuriai vadovauja Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos vicep-ke Mirga Šaltmiraitė ir buvęs JAV Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirm. Darius Sužiedėlis.
- KLAIPĖDOJE atkurta Prekybos ir Pramonės Rūmai.
- SUOMIJOJE, Kokolos miesto 370 metų iškilmėse dalyvavo Marijampolės delegacija. Užmegzti ryšiai su Kokolos radiju ir TV, susitarta dėl architektų suvažiavimo. Aptartas bendradarbiavimas tiesiant tarptautinę automagistralę HELSINKIS-VARŠUVA, kuri eis ir pro MARIJAMPOLĘ.
- ITALIJOS Liberalų Partijos sekretorius Altissima lankėsi LIETUVOJE. Jis žadėjo paraginti Italijos vyriausybę ryžtingiau paremti Lietuvos Nepriklausomybės bylą.
- LATVIJOS Respublikos AT pirm. A.Gorbuovs nutraukė savo narystę LATVIJOS nepriklausomoje komunistų partijoje.
- RYGOJE atkurta LATVIJOS Nacionalinė Kareivių Draugija. Ji jungia Pirmojo pasaulinio karo šaulius, Latvijos armijos ir II Pasaulinio karo nacionalinių formuočių kareivius, nacionalinio nepaklusnumo judėjimo narius, jų artimuosius ir bendraminčius.
- RYGOJE įsteigta nepriklausoma visuomeninė organizacija - vokiečių kalbos centras.
- STOCKHOLME įvyko pasaulio bibliotekininkų 56-ji konferencija, kurioje po 50 metų pertraukos dalyvavo Latvijos delegacija.

Spalio mėn. 2 d.

- Priimtas LIETUVOS Respublikos įstatymas "Dėl Lietuvos Respublikoje veikiančių SSSR bankų įstaigų nuosavybės. Visi tie bankai perimami LIETUVOS Respublikos nuosavybėn, reorganizuojant jų veiklą".
- LIETUVOS spaudoje paskelbtas min.pirm. K.Prunskienės pareiškimas, kuriame sakoma: "Lietuvos valstybingumas dar pernelyg trapias, kad, toleruojant ar netgi kurstant Parlamento ir Vyriausybės santykių krizę, anti-vyriausybę veiklą, nerizikuotume prarasti pasaulio paramos ir pasitikėjimo".
- VILNIUJE vyksta didelė lietuvių išsivijos knygų paroda.
- MASKVOS Kremliuje susitiko SSSR ir LIETUVOS Respublikos delegacijos nagrinėti klausimus, susijusius su oficialių dvišalių derybų paruošimu. Pasikeista nuomonėmis apie būsimų derybų problematiką ir procedūrą. V.Landsbergio žodžiais: "Abiejų šalių pozicijose yra skirtingų momentų, ir netikėjome, jog jie bus išlyginti jau pirmame susitikime. Bet buvo pakankamai daug klausimų, dėl kurių mes nesunkiai susitarėme". Delegacijos susitarė, kad tės darba dėl abišalių prekybinių-ekonominių tarpusavio santykių 1991 metams. Žurnalistas K.Prunskienė pasakė, jog sutartas prekybos būdas su SSSR nereiškia, kad LIETUVOS Respublika perduos bet kokias savo ekonomines funkcijas Sovietų Sąjungai. V.Landsbergis pasakė, kad 4-ių valandų susitikimas KREMLIUJE buvo šimtą kartų geresnis, negu galėjo būti išreikštas komunikate, tačiau politinė nepriklausomybė nebus greita. V.Landsbergis ir K.Prunskienė mano, kad derybos prives prie Respublikos Nepriklausomybės deklaracijos pripažinimo. Šiose delegacijų parengiamosiose derybose dėl Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo buvo priimtas bendras komunikatas, kuriame yra įvardintas šio susitikimo tikslas - derybos. Dėl šio žodžio "derybos" buvo nutrauktas

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 600.000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo sukis: "Kapitalas Lietuvai, palūkanos - lietuviųbei išsivijojė!"

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Vytautas Skuodis
(Svarbesnių įvykių kronika: 1990 metų spalio mėn.)
/ tęsinys /

jau prasidėjęs ESTIJOS-SSSR santykių aiškinimasis, Sovietams griežtai atsisakius šiuo žodžiu įvardinti delegacijų susitikimą.

- PABALTIO valstybių Užsienio Reikalų ministeriai NEW YORK'E įvykusios konferencijos metu valstybių delegacijoms ir spaudos konferencijai išplatino BALTIJOS TARYBOS ATSIŠAUKIMĄ, prašant TRAUKTI BALTIJOS KRAŠTŲ KLAUSIMĄ į PARYŽIAUS Konferencijos darbotvarkę bei patvirtinti jų STEBETOJO STATUSĄ ir PABALTIO Užsienio Reikalų ministerių pareiškimą.

Pastarajame reikalaujama: 1) VOKIETIJOS sujungimo NELAIKYTI II Pasaulinio karo problemų pabaiga, o IŠSPRĘSTI PABALTIO KRAŠTŲ OKUPACIJĄ; 2) viešingai smerkiant IRAKO okupaciją Kuveite, atsižvelgti į panašią PABALTIO padėtį ir priimti šias valstybes į EUROPOS laisvųjų valstybių tarpą; 3) apsispręsti UŽ PABALTIO kraštų stebėtojo statusą ir pilną narystę HELSINKIO procese.

- ESB konferencijoje NEW YORK'E JAV Valstybės Sekretorius Baker pareiškė norą susitikti su ESTIJOS, LATVIJOS ir LIETUVOS Užsienio Reikalų ministrais. (Anksčiau prašymas tuo reikalu buvo atmestas). Susitikimas įvyko konferencijai pasibaigus. James Baker tvirtino, kad JAV rems pilną Nepriklausomybę ir tarptautinį pripažinimą PABALTIO RESPUBLIKOMS. Jis taip pat tvirtino, kad JAV remia PABALTIO respublikų stebėtojo statusą ir pilną narystę ESB Konferencijoje.

Spalio mėn. 3 d.

- LIETUVOS Respublikos vyriausybė priėmė nutarimą dėl socialinės šalpos mažai aprūpintų šeimų vaikams.
- VILNIUJE vyko pasitarimas, kuriame dalyvavo buvę tremtiniai, politiniai kaliniai, rezistentai, Vyriausybės, Mokslių Akademijos, Kultūros ir Švietimo ministerijos, leidyklų atstovai. Sukurta iniciatyvinė grupė LIETUVIŲ TAUTOS GENOCIDŲ IR KOVOS AUKŲ ENCIKLOPEDIJAI sukurti ir išleisti.

- Išėjo pirmasis "VILNIAUS LAIKRAŠČIO" numeris.
- JAV prez. George Bush'as VOKIETIJOS-AMERIKOS proklamacijoje pareiškė, kad VOKIETIJOS sujungimas duoda vilties kitiems, ypatingai PABALTIO žmonėms, kad taikinga ir ryžtinga kova už tautinį pasispresdimą gali nugalėti net tariamai nenugalimas kliūtis. JAV lieka ištikima savo BALTIJOS kraštų aneksijos nepripažinimo politikai.

Iki spalio mėn. 4 d.

- LIETUVOS Dailininkų Sąjungos valdybos nutarimu jokios politinės partijos šioje sąjungoje neveikia.
- 10 įvairių ESTIJOS politinių partijų atstovai (be komunistų) paskelbė pareiškimą, kuriame reikiama susirūpinimas dėl atvirų samprotavimų, kad esą reikia išplesti kai kurių instancijų įgaliojimus, centralizuoti valdžią, apriboti parlamentinę žodžio laisvę ir pasisakyti spaudoje.

Spalio mėn. 4 d.

- LIETUVOS Respublikos AT priėmė įstatymą "Dėl Lietuvos Respublikos Baudžiamojo Kodekso Pakeitimo ir papildymo. BK 62-68 straipsniai numato bausmės už valstybės išdavimą, šnipinėjimą, kėsinimąsi į Lietuvos Respublikos AT deputato, Vyriausybės nario, kito pareigūno ir į užsienio valstybės atstovo gyvybę, diversiją, kenkimą ir viešą raginimą smurtu pažeisti LIETUVOS Respublikos suverenitetą.

- LIETUVOS Respublikos AT Prezidiumas ir Vyriausybė paskelbė bendrą pareiškimą, kuriame sakoma, jog už š.m.spalio mėn. 6 d. EIŠIŠKĖSE planuojamą neteisėtą politinės padėties Lietuvoje DESTABILIZAVIMĄ tenka įvairių kraštutinių nuomonių reiškėjams, neapykantos kurstytojams Lietuvoje ir ypač Sovietų Sąjungos konservatyviems politiniams sluoksniams.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas kreipimasis į buvusius politinius kalinius, kviečiant burtis į Politinių Kalinių Sąjungą.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas VILNIAUS Universiteto Filosofijos fakulteto darbuotojų ir studentų kreipimasis, kuriuo išreikštas protestas dėl to, kad LKP (KPS S) vadovybė buvusius Politinio Švietimo namus, kuriuose buvo įsikūręs fakultetas, uždraudė Universitetui tomis patalpomis naudotis. Jose dabar įsikūrė LKP (KPSS) leidžiamų laikraščių redakcijos.

- ILLINOIS (JAV) gubernatorius James Thompson priėmė LIETUVOS Respublikos Užsienio Reikalų min. A.Saudargą. Jie susitarė Vilniuje atidaryti Illinois Valstijos prekybos atstovybę.

- Į VILNIŲ atvyko dirbti LATVIJOS Respublikos reikalų laikinasis patikėtinis Lietuvos Respublikoje Albertas Sarkanis.

- ESTIJOS Respublikos vyriausybė informavo LATVIJOS Respublikos Ministerių Tarybą bei LIETUVOS Respublikos vyriausybę ir tų kraštų visuomenę apie ESTIJOS Respublikos Aukščiausios Tarybos nutarimą 1990 m.spalio mėn. 15 d. pakeisti daugelio mesos ir pieno produktų ir duonos kainas, panaikinant valstybines dotacijas. Dėl to produktų kainos pakils vidutiniškai 2-3 kartus. Kainų padidėjimą visiškai kompensuoja išmokos vaikams, moksleiviams, studentams, vaikų auginančioms motinoms, nedirbantiems pensininkams, gaunantiems mėnesines valstybės pašalpas. Panaikinti dotacijos paskatino kritiškai padėtis ESTIJOS rinkoje - tuštėjantys prekystaliai, didėjanti spekuliacija, korupcija ir nelegalus išvežimas.

- HELSINKIJE prasidėjo Liberalų Internacionalo kongresas, kuriame dalyvavo LIETUVOS Liberalų Sąjungos atstovas Algirdas Degutis.

- Į ROMĄ atvyko LIETUVOS Respublikos AT deputatas, kultūros ir švietimo bei mandatų ir etikos komisijų narys Algirdas Patackas. Jis buvo pakviestas dalyvauti Tarptautiniame Taikos Žygyje Perudžia-Asyžius.

Iki spalio mėn. 5 d.

- VOKIETIJOS susijungimo proga LIETUVOS AT pirm.V.Landsbergis pasveikino Vokietijos prezidentą ir vyriausybę, išreikšdamas viltį, kad Vokietija pagreitins Lietuvos išėjimą į pilną nepriklausomybę ir su Lietuva palaikys draugiškus santykius.

- LIETUVOS Valstybės Gynimo Komiteto pirm. A. Butkevičius tvirtina, kad KGB naudai Lietuvoje dirba 350.000 žmonių. Tie agentai užsilma ideologine ir ekonomine destabilizacija, renka žinias apie politinius vadovus ir aktyvistus, apie naujas valstybines respublikos

institucijas, seka jaunuolius, kurie atsisako eiti į Sovietų armiją.

- ŠIAULIŲ miesto taryba priėmė sprendimą dėl įkūrimo savivaldybės policijos, atsakingos miesto tarybai ir finansuojamos iš vietinio biudžeto lėšų.

- TALLINN'E įvyko LIETUVOS bei LATVIJOS susisikimo ir ESTIJOS transporto ministerių susitikimas. Pasirašytas bendradarbiavimo protokolas.

Spalio mėn. 5 d.

- LIETUVOS Respublikos AT priėmė Lietuvos Respublikos fizinių pajamų mokesčio laikiną įstatymą.

- LIETUVOS Respublikos AT nutarė 1991 m.sausio mėn. 1 d. atidaryti KLAIPĖDOS Universitetą.

- KRYŽKALNYJE išsprogdintas paminklas Sovietų kariams išvaduotojams.

- ZARASUOSE vietiniai LKP(KPSS) atstovai užgrobė ZARASŲ LKP rajoninio komiteto pirmojo sekretoriaus AT deputato P.Popovo darbo kabinetą ir jį išlaikė 10 valandų. Tą pačią dieną jie ir talkininkai iš Sniečkaus ir Daugpilio gynė M.Melninkaitės paminklą, kurio niekas nepuolė.

Iki spalio mėn. 6 d.

- Spaudos kioskai LIETUVOJE nebeprilima parduoti LKP (KPSS) leidžiamų laikraščių.

- Dauguma beveik ištisai rusiškojo Sniečkaus miesto gyventojų NĖRA priešiški Nusiėikę LIETUVOS Parlamento priimtiems įstatymams ir ketina čia likti visam laikui. Jau nurimo aistros dėl valstybinės lietuvių kalbos įvedimo.

- VILNIUJE dirba privačių seklių biuras. Susiorganizavęs pavasarį, iš 22 stambių vagysčių jau atskleidė 18.

Spalio mėn. 6 d.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas Valstybinės Komisijos Rytų Lietuvos problemoms išnagrinėti išvadų projektas.

- EIŠIŠKĖSE (Šalčininkų raj.) įvyko II-is VILNIAUS KRAŠTO deputatų suvažiavimas, kuris paskelbė "Lenkų nacionalinį-teritorinį kraštą" Rytų Lietuvoje. Į šį "kraštą" įeina Šalčininkų ir Vilniaus rajonai, Švenčionių rajono Pabradės miestelis ir Pabradės bei Magūnų apylinkės, Širvintų raj.Jauniūnų apylinkė ir Trakų rajono Trakų, Senųjų Trakų, Karlotiškių bei Paluknio apylinkės. Buvo priimtas Kreipimasis į SSSR ir LIETUVOS vadovybę, į pasaulio viešąją nuomonę, kuriame teigiama, kad 1939 m. spalio mėn. 10 d. SSSR-LIETUVOS Respublikos sutartis dėl VILNIAUS ir VILNIAUS KRAŠTO perdavimo LIETUVAI, pasirašyta kaip RIBBENTROPO-MOLOTOVO pakto išdava, yra "brutalus tarptautinės teisės pažeidimas ir buvo sudaryta neatsižvelgiant į Vilnijos žmonių nuomonę". Kreipimesi prašo SSSR ir LIETUVOS AT tą sutartį paskelbti negaliojančia ir teigia, kad Vilniuje būtina praveisti referendumą dėl šio krašto apsisprendimo. Suvažiavimas sudarė komisiją to "krašto" simbolikai nustatyti. "Krašto" valdymas laikinai pavestas šį suvažiavimą sukvietusiai koordinacinei tarybai. Išrinktas koordinacinės tarybos prezidiumas, kuris parengė šio krašto autonomijos nuostatus. Numatyti seimo ir maršalkos rinkimai. To suvažiavimo nutarimams pritarė Lietuvos Lenkų Sąjunga, įeigę Lietuvos Respublika teisintų tą statusą, tai užtikrintų to krašto išstojimą iš Lietuvos sudėties.

- VILNIAUS Universitete atidaryta paroda "Iš lietuvių išsivijos kultūrinio gyvenimo".

- JURMALOJE (Latvija) tarėsi LATVIJOS,ESTIJOS ir LIETUVOS Užsienio Reikalų ministeriai. Buvo svarstoma bendra derybų su SSSR strategija.

- LATVIJOJE prasidėjo trečiasis Latvijos Liaudies Fronto suvažiavimas. Svarstyta programa, kurios centre yra LATVIJOS Nepriklausomybės įtvirtinimas. Delegatai priėmė naują programos ir įstatų varijantą. LF pirmininku išrinktas lietuvis Romualdas Ražukas. Anksčiau jis vadovavo LLF Dūmos valdybai.

Spalio mėn. 7 d.

- Išleisti į apyvartą LIETUVOS PAŠTO ŽENKLAI, kuriais apmokamos pašto siuntos LIETUVOJE, LATVIJOJE ir ESTIJOJE.

- ŠALČININKUOSE įvyko bendras rajono ir apylinkių tarybų posėdis. Jame dalyvavę 244 deputatai nusprendė paremti "Lenkų nacionalinio-teritorinio krašto įkūrimą".

Spalio mėn. 8 d.

- LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis, atidaręs Lietuvos Informacinį Biurą Oslo mieste, išvyko į ISLANDIJĄ. Čia jis susitiko su Islandijos premjeru S.Hermanson'u ir kitais oficialiais asmenimis.

- Įkurtas Jaunuolių Karinės Tarnybos koordinacinis centras VILNIUJE, surengė miestų ir rajonų savivaldybių deputatų, atsakingų už jaunuolių karinę tarnybą, pasitarimą. Aptartos priemonės, nukreiptos prieš vaikinų ėmimą į SSSR armiją.

- UŽ LAZDIJŲ atidarytas LIETUVOS muitinės postas, kuriame apjiekomi privatūs automobiliai, kurie į LENKIJĄ išveža uždraustas prekes. Jis yra priešais sovietinės muitinės postą.

- RYGOJE prasidėjo pasaulio latvių juristų pirmas kongresas, kurį organizavo LATVIJOS Juristų Draugija kartu su Latvių Juristų Asociacija (JAV).

- NEW YORK'E prasidėjo Socialistų Internacionalo suvažiavimas. Jame lietuvių ir estų socialdemokratų partijos buvo priimtos tikraisiais nariais. Lietuvą atstovavo LSDP vadovas K.Antanavičius.

Spalio mėn. 9 d.

- LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis ISLANDIJOS vyriausybės rūmuose susitiko su min.pirm. Steingrimur Hermanson'u ir Užsienio Reikalų min. Jon Baldvin Hanibalson'u. V.Landsbergis priėmė Islandijos Respublikos prezidentę Vigdįs Finbogadotir. Buvo surengta V.Landsbergio spaudos konferencija.

- Iš JAV sugrįžo LIETUVOS Respublikos Užsienio Reikalų min. A.Saudargas ir URM skyriaus vedėjas O.Ju-sys. Jie buvo išvykę dalyvauti užsienio reikalų ministerių HELSINKIS-2 konferencijoje.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas LIETUVOS SAJŪDŽIO Seimo Tarybos memorandumas dėl spalio 12-13 d.d.įvyksiančio kaimo žmonių suvažiavimo. Jį rengia kolūkių ir tarybinių ūkių vadovai ir jis neatspindės kaimo žmonių nuomonės.

- VILNIAUS rajono SAJŪDŽIO Taryba GIEDRAIČIUOSE surengė Lietuvos kariuomenės pergalės mūšyje su LENKAIS 70 metų suakties paminėjimą.

- LIETUVOS Laisvės Lygos vadovas A.Terleckas apkaltino valstybės laikraštį "Lietuvos Aidas", kad jis pasiduodas bolševikų moraliniam prievartavimui, kad esąs nelietuviškos dvasios, nes nepasisakęs prieš "moralatoriumą", nespausdinąs LLL pateiktos medžiagos.

Iki spalio mėn. 10 d.

- Iš AMERIKOS sugrįžusio LIETUVOS valstybės kontrolieriaus K.Uokos nuomone, LIETUVOS problema yra viena pagrindinių temų Amerikos politikų kuluaruose. Amerikos spauda neatspindi visų Amerikos politinių minčių. Tačiau Amerikoje veikia veiksmų moratoriumas. Amerika dar negreitai padarys ką nors LIETUVOS labui, nes politika Lietuvos atžvilgiu formuojama, atsižvelgiant į Rytų Europos politiką.

- JONIŠKIO kapinėse prie Tautos Kančių Kryžiaus iš pamiškės perladoti dviejų partizanų palaikai.

- LATVIJOS Respublikos Parlamentas panaikino Sovietų Revoliucijos ir Konstitucijos dienų šventes ir paskelbė, kad bus švenčiamos Velykų, Kalėdų ir Nepriklausomybės šventės.

- Dabar ESTIJOJE daugiau žmonių mano, kad Nepriklausomybei atstatyti prireiks penkerių metų, o ne vienerių ar dviejų.Toks nuomonės pasikeitimas aiškinamas vis blogėjančia ekonomine padėtimi ir smukusiu politiniu aktyvumu. Bet apskritai Nepriklausomybės idėją remia 60% gyventojų. 45% estų įsivaizduoja nepriklausomą Estiją, ekonomiškai ,politiškai ir militariškai glaudžiai susijusią su SSSR. Už Nepriklausomybę pasisako 83% estų ir tik 22% kitataučių. 9% estų ir 21% kitataučių remia "suverenitetą Sovietų Sąjungos sudėtyje".

- ESTIJOJE vien nuo liepos mėnesio atvyko ir įsikūrė 553 žmonės. O pagal naują imigracijos įstatymą, priimtą prieš porą mėnesių, per antrąją šių metų pusę numatyta priimti 782 žmones. Tallinn'ui buvo suteikta 250 žmonių kvota antram pusmečiui, bet jau rugpjūčio mėn. pabaigoje buvo atvykę 237 žmonės. Kituose šiaurės industriniuose miestuose kvotos viršytos daugiau nei du kartus.

- SUOMIJOS piliečių 57% remia ESTIJOS nepriklausomybę. 35% tikisi, kad ji bus pasiekta per 5 metus. 13% mano, kad tai gali įvykti per 1-2 metus.

Spalio mėn.10 d.

- LIETUVOS Respublikos Užsienio Reikalų min. A. Saudargui savo įgaliojimus įteikė LATVIJOS Respublikos laikinasis reikalų patikėtinis Lietuvoje A.Sarkanis.

- VILNIAUS Miesto Tarybos Prezidiumas Lietuvos spaudoje paskelbė raginimą nedalyvauti lapkričio mėn. 7 d. renginiuose, skirtuose paminėti bolševikinės revoliucijos metines.

- Prieš ratifikuojant VOKIETIJOS sujungimo sutartį, spalio mėn. 10 d., JAV Senato Užsienio Reikalų Komiteto pirm senatorius C.Pell ir senatorius J.Helms pristatė rezoliuciją nr.334, kuri užtikrina, kad Vokietijos sujungimo sutartis netures jokios įtakos ar pakeitimų į ilgalaikę JAV politinę poziciją, liečiančią nelegalią PABALTIO VALSTYBIŲ OKUPACIJĄ ir jų ĮJUNGIMĄ į SSSR. Rezoliucija ragina JAV prezidentą daryti viską, kad jokia vyriausybė neinterpretuotų sutarties ratifikavimo ir suvienytos Vokietijos sienų patvirtinimų, kaip ženklo, kad sumažėjo JAV ryžtas nepripažinti prievartinio PABALTIO VALSTYBIŲ ĮJUNGIMO į SSSR.

Iki spalio mėn.11 d.

- LIETUVOS Respublikos parlamentas įterptas į tarptautinį demokratinį parlamentų sąrašą. Lietuvos įtraukimą į tą sąrašą rėmė ŠVEDIJOS, SUOMIJOS ir NORVEGIJOS atstovai.

- VOKIETIJOS susijungimo proga Lietuvos Respublikos AT pirmininkas pasveikino Vokietijos prezidentą ir vyriausybę.

- LIETUVOJE įsteigto lietuvių repatriacijos centro iniciatyvinė grupė spaudoje paskelbė kvietimą išeivijai grįžti į Lietuvą.

- LIETUVOS Laisvės Lyga išplatino reikalavimą Lietuvos vyriausybei atsisatydinti. Puolami ir parlamento radikalieji nariai.

- LIETUVOS televizijoje baigtas kurti dokumentinis filmas "Karlagas- mirties žemė" - pasakojimas apie 1941-1956 metų lietuvių politinius kalinius.

- VILNIUJE išniekintas lietuvių teatro veikėjo B. DAUGUVIEČIO biustas.

- LIETUVOS Atsargos Karininkų Sąjunga nusprendė atgaivinti žurnalą KARDAS.

- Vienos stambios Marselio (Prancūzijoje) avio ir turizmo kompanijos direktorius Ike L.Hidekel'is, viešėdamas Šilutėje, pasisiūlė RUSNES saloje pastatyti viešbutį užsienio turistams.

- SSSR vidaus kariuomenės padalinys RYGOJE užėmė Spaudos Rūmus.

Spalio mėn.11 d.

- MASKVOJE įvyko LIETUVOS ir SSSR bendros darbo grupės posėdis būsimųjų dvišalių derybų tematikai, grafikui ir procedūroms nustatyti. LIETUVOS delegacijos vadovas AT pirmininko pavaduotojas R.Ozolas pažymėjo, kad pokalbis vyko geros valios, supratimo bei sutarimų paieškos atmosferoje. Jeigu ir toliau bus laikomasi pirmajame delegacijų susitikime priimtų principų, derybų pradžios galima tikėtis lapkričio mėnesį. LIETUVOS vyriausybės atstovas Maskvoje E.Bičkauskas pastebėjo, kad sovietinės valdžios viršūnėse dar mažai asmenų, linkusių pripažinti nepriklausomą Lietuvos valstybę, nors kai kurių jų nuomonės šiuo klausimu po truputį kinta.

- LIETUVOS Respublikos AT pirm.V.Landsbergis PARYŽIUJE susitiko su PRANCŪZIJOS prez. F.Mitterrand'u. Prancūzijos prezidentas palankus Lietuvos stebėtojos statusui Europos organizacijose. Jis pasakė, jog Lietuva galėtų tuojau pat disponuoti Lietuvos auksu, kuris nuo 1939 m. yra saugomas Prancūzijos banke. Tą pačią dieną V.Landsbergis kalbėjo spaudos konferencijoje ir Prancūzijos politinių veikėjų "apskritojų stalo" posėdyje, skirtame aptarti Europos ateities problemas. Spaudos konferencijoje V.Landsbergis pasakė, kad per metus Lietuva galėsianti tapti visiškai suverenia valstybe, tačiau tai priklausys nuo įvykių Sovietų Sąjungoje.

- LIETUVOS spaudoje paskelbti AT kariųjų frakcijos programiniai nuostatai apie žmogų, darbą, kultūrą ir valstybę. Frakcija siekia Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių dalyvavimo HELSINKIO procese ir pirmiausia-PARYŽIAUS konferencijoje.

- LIETUVOS Respublikos vyriausybė priėmė nutarimą "Dėl žemės ūkio produkcijos superkamųjų kainų".

- LKP Centro Komitetas telegrama pasveikino Lietuvos Socialdemokratų Partiją, kuri Socialistų Interna-

Vytautas Skudis
(Svarbesnių įvykių kronika: 1990 metų spalio mėn.)
/ tęsinys /

cionalo posėdyje NEW YORK'E buvo atstatyta 92-ja nare. Telegramoje sakoma, jog tai realus žingsnis įtvirtinant Lietuvos Nepriklausomybę tarptautiniu mastu.

Iki spalio mėn.12 d.

- LIETUVOS žemės ūkio darbuotojų profesinių sąjungų federacijos Respublikinės Tarybos Prezidiumas paskelbė viešą raginimą Respublikos AT ir Vyriausybei, kuriuo siūlo suteikti pirmenybę žemės ūkio sistemai vystyti, taikyti tam tikras lengvatas, atitinkamai perorientuoti Respublikos pramonę, paruošti specialią programą ūkininkams remti, priimti Profsąjungų įstatymą kaip žmogaus Teisių, kylančių iš darbo rinkos ekonomikos sąlygų, gynimo pagrindą.
- LIETUVOS Tautinio Jaunimo Sąjunga "JAUNOJI LIETUVA" priėmė nutarimą, kuriuo pasiūlė atsisakyti privalomo rusų kalbos mokymo ir rusų kalbos grupių Lietuvos aukštosiose mokyklose.
- LATVIJOS Respublika ir RUSIJOS Federacijos Respublika pasirašė vienerių metų ekonominio bendradarbiavimo sutartį. Preliminarinis susitarimas dėl politinės sutarties liko neįvykdytas.
- PLUNGĖS Miesto Taryba nusprendė nukelti paminklą Tarybinei armijai-išvaduotojai. Jo gelbėti atskubėjo vietinio karinio dalinio kariškiai.
- ILLINOIS gubernatorius Jame R.Thompson (JAV) įgaliojo V.Valatkaitį-Val pradėti derybas su LIETUVOS vyriausybe dėl prekybinio ir ekonominio bendradarbiavimo sutarties. Numatoma įsteigti Illinois prekybinę atstovybę VILNIUJE ir LIETUVOS atstovybę Čikagoje.

Spalio mėn.12 d.

- KIJEVE atidaryta sekmadieninė lietuvių mokykla. Ukrainos sostinėje gyvena apie 600 lietuvių, daugiausia mišrios šeimos.
- LIETUVOS Respublikos AT pirm.V.Landsbergis susitiko su PRANCŪZIJOS min.pirm. Michel Roguar, kuris pareiškė, kad teigiamai vertina idėją atidaryti LIETUVOS atstovavimo biurą Prancūzijoje. V.Landsbergis taip pat susitiko su Prancūzijos Užsienio Reikalų min. Rolland Dumas bei Nacionalinio susirinkimo pirm. Roland Fabius. Su pastaruoju jis aptarė galimybes užmegzti ryšius tarp parlamentarų ir parlamentinių komisijų. Prancūzijos Nacionalinio susirinkimo ir Senato sudaryta bendra BALTIJOS šalių Rėmimo Grupė surengė pietus V.Landsbergio garbei.
- VILNIUJE prasidėjo Lietuvos žemdirbių suvažiavimas. Dalyvavo 2880 delegatų. Dauguma jų- ūkių vadovai ir specialistai, tik 24% eilinių žemdirbių. Delegatų tarpe 2684 lietuviai,143 lenkai, 28 rusai, 25 kitų tautybių. Suvažiavimas įsteigė Lietuvos žemdirbių Sąjungą, priėmė jos programą, įstatus, rezoliuciją. Išrinkta Lietuvos žemdirbių Sąjungos Respublikinė Taryba. Sąjunga siekia, kad nebūtų trukdoma patiems žemdirbiams pasirinkti ūkininkavimo formą. Ji aktyviai dalyvaus ruošiant bei priimant žemės reformos bei kaimo pertvarkymo įstatymus.
- MASKVOS žurnale "Novoje Vremia" rašoma: "Jei kovo 11-tąją nebūtų buvusi Vilniuje paskelbta savarankiška LIETUVOS Respublika, įvykiai Sovietų Sąjungoje būtų klostęsi visiškai kitaip. Sąjunginės respublikos nebūtų priėmusios deklaracijų dėl suvereniteto, RUSIJOS parlamentas nebūtų atsisakęs klausyti Centro, XXVIII SSKP suvažiavimas nebūtų atakavęs šalies vadovybės. Pagreitinoto perėjimo į rinkos ekonomiką ir visiško valstybės pertvarkymo programos iki šiol dar tebetūnotų samprotavimuose".

Spalio mėn.13 d.

- KAUNE įvyko LIETUVOS Tremtinių Sąjungos respublikinė konferencija. Nutarta šią sąjungą nuo šiol vadinti Lietuvos Politinių Kalinių ir Tremtinių Sąjunga. Sąjungos prezidentas - Balys Gajauskas, pirmininkas- Antanas Lukša. Kreipimasis į visus Lietuvos politinius kalinius, tremtinius, pasipriešinimo dalyvius regina siekti visiškos Lietuvos nepriklausomybės bendromis pastangomis, atmetant ambicijas ir nuoskaudas, susilaikyti nuo alternatyvinių organizacijų steigimo. Priimtoje rezoliucijoje "Dėl TSKP (LKP) provokacijų Pietryčių Lietuvoje" reikalaujama, kad Lietuvos Respublikos AT, Vyriausybė, Prokuratūra uždraustų šios nelegalios partijos veikimą.
- VILNIUJE įvyko LIETUVOS politinių kalinių susitikimas. Buvo svarstomos politinių kalinių sąjungos klausimas. Dėl vieno iš susirinkimo pirmininkų Viktoro Petkaus arogantiškumo, susirinkimas vos netapo panašiu į LLL mitingą.
- JURMALOJE (Latvija) įvyko trijų BALTIJOS respublikų švietimo ministerijų delegacijų susirinkimas. Buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis, kuri apima visas švietimo sferas - nuo ikimokyklinio auklėjimo iki aukštosios mokyklos diplomo įteikimo.

Spalio mėn.14 d.

- VILNIUJE įvyko LIETUVOS Žaliųjų parlamento posėdis. Svarstyti Lietuvos demilitarizavimo klausimai.

Spalio mėn.15 d.

- LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis, kreipdamasis į SSSR prez. M.Gorbačiov'ą "Jūsų Didenybe", telegrama pasveikino jį su jam paskirta Nobelio Taikos premija, su užuomina apie teisingumą ir taikios kaimynystės santykius su PABALTIIJO valstybėmis.
- ESTIJOJE padidintos produktų kainos. Kai kurie gyventojai gaus piniginę kompensaciją.
- LIETUVOS Respublikos AT deputatas K.Antanavičius Washington'e Valstybės Departamente susitiko su Pabaltijo valstybių politiniu patarėju Paul Goble, JAV Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Komisijos štabo nariais, kurie užtikrino paramą Lietuvos atstovavimui PARYŽIAUS Konferencijoje, lapkričio mėn. 19-21 d.d.

Spalio mėn.16 d.

- LIETUVOS Respublikos AT priėmė Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų ir alternatyvios tarnybos (darbo) prievoles įstatymus.
 - Į STOCKHOLMĄ, ŠVEDIJOS min.pirm. Ingvar'o Karlson'o kvietimu, pakeliui sustodama Tallinn'e, išvyko Lietuvos Respublikos min.pirm. K.Prunskienė.
 - KAUNE prasidėjo tarptautinė konferencija BALTIJOS ŠEIMA. Joje dalyvauja BALTIJOS šalių atstovai, pasiuntiniai iš AUSTRALIJOS, ANGLIJOS ir JAV.
- 4 psi.

- KAUNO "Sąjūdžio" denacionalizacijos ir privatizacijos iniciatyvinė grupė spaudoje paskelbė reikalavimą plačiai aptarti visus denacionalizacijos ir privatizacijos projektų variantus spaudoje, per radiją ir TV.
- Į VILNIŲ atvyko 17 ŠIAURĖS TARYBOS narių. Delegacijos vadovas - šios tarybos prezidiumo pirm. Palas Peturson'as. Delegacijos nariai - ŠVEDIJOS, SUOMIJOS,DANIJOS, NORVEGIJOS ir ISLANDIJOS parlamentarai atstovai. Jie susitiko su AT pirm.V.Landsbergiu, min.pirm.pavaduotojais A.Brazausku, R.Ozolu ir Užsienio Reikalų min. A.Saudargu. Pokalbių tema - suartėjimas ir būsimo bendradarbiavimo perspektyvos.
- KIŠINIOV'E prasidėjo MOLDOVOS SSS ir LIETUVOS Respublikos AT delegacijų susitikimas . Aptarti abiejų respublikų savitarpio santykių politiniai ir teisiniai principai. Tai pirmas oficialus dviejų valstybių atstovų susitikimas.
- LIETUVOS Respublikos AT deputatas K.Antanavičius Washington'e susitiko su JAV unių vadu Lane Kirklander'iu. Tarėsi Lietuvos Socialdemokratų Partijos bei Lietuvos politiniais ir ekonominiais klausimais. L.Kirklander išreiškė didelį palankumą ir pažadėjo pagalbą Lietuvos byloje.

Iki spalio mėn.17 d.

- LIETUVOS Respublikos AT pirm.V.Landsbergis, grįžęs iš PRANCŪZIJOS, pareiškė, kad Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės pozicija pasaulyje stiprėja. NORVEGIJOJE ir ISLANDIJOJE susilaukęs daug labai palankių pasisakymų apie Lietuvos Nepriklausomybę. Jis pažymėjo, kad didžiųjų tautų, ypač Prancūzijos laikysena esanti vis palankesnė Lietuvai.
- LIETUVOS Respublikos MT pirm. pavaduotojas R.Ozolas televizijos laidoje pasakė: "Toks ir bus Lietuvos grįžimas į Europą: vienas žingsnis Kremliuje ir keli žingsniai pasaulyje." Pasitarimuose MASKVOJE bus sudaryta 10 ekspertų grupių, kurios savo nutarimus pasiūlys LIETUVOS Respublikos ir SSSR oficialiųjų delegacijų galutiniam sprendimui. Pradžioje numatoma apsvarstyti ir pasirašyti apibendrinamąjį dokumentą dėl taikos ir Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimo. Toks dokumentas gali būti pasirašytas kitų metų pradžioje.
- ŠVEDIJOS parlamento nariai Holnberg'as ir Vilkmark'as pasiuntė SSSR prez. M.Gorbačiov'ui laišką, kuriame raginama suteikti Nepriklausomybę LIETUVAI, LATVIJAI ir ESTIJAI. Kartu su laišku Sovietų ambasadoriui buvo perduota to paties reikalaujanti 40.000 švedų pasirašyta peticija. Abu riksdago deputatai yra Pirmadienio Sąjūdžio iniciatoriai. Šis sąjūdis įvairiuose Švedijos miestuose kiekvieną pirmadienį praveda BALTIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS AKCIJAS.

Spalio mėn. 17 d.

- LIETUVOS Respublikos delegacija, vadovaujama min.pirm. K.Prunskienės, pokalbiuose su min.pirm. Ingvar'u Karlson'u, parlamentinių partijų atstovais, Švedijos Eksperto Tarybos vadovybe,apsvarstė perspektyvias dvišalių ryšių plėtojimo sritis. Prie jų Lietuva priskiria telkinių naudojimą ir naftos perdirbimą, žemės ūkio modernizavimą, respublikos komunikacijų tinklo plėtimą. Numatomas abiejų šalių bendradarbiavimas ekologiškai svarbių objektų statyboje.
- LIETUVOS Respublikos AT Prezidiumas nutarė pritariti Vyriausybės nutarimo "Dėl abejotinos moralinės vertės spaudos leidinių bei videofilmų leidimo ir platinimo reglamentavimo" projektui.
- LIETUVOS vyriausybės atstovai sutiko kalbėtis su tais Lietuvos lenkų atstovais, kurie nori įkurti Vilniaus krašte lenkišką sritį.
- MASKVOJE įvyko antrasis konsultacinis SSSR ir LIETUVOS Respublikos delegacijų susitikimas. Joms vadovavo SSSR MT pirm.N.Ryžkov'as ir LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis. Delegacijos sutarė, kad oficialios derybos turi prasidėti ne vėliau kaip š.m. lapkričio mėn.trečiąją dešimtadienį. Delegacijų susitikimo Komunikate LIETUVA vadinama "Lietuva", t.y. be "TSR", o V. Landsbergis - "Lietuvos Respublikos" AT pirmininku. Delegacijos narys R.Ozolas pareiškė, kad per šį susitikimą abi pusės siekė kompromiso ir buvo punkty, dėl kurių abi delegacijos susitarė. Tačiau abiejų pusių derybų pradžios protokolai gerokai skiriasi ir dėl jų gali kilti rimtų nesutarimų. R.Ozolas spaudos atstovams pasakė, kad posėdžio nuotaika buvusi optimistiška. Jeigu pasitarimai ir toliau taip vyksią,tai visi pagrindiniai klausimai iki 1991 m. pradžios bus apsvarstyti. Tačiau, Sovietų delegacijos vadovas N.Ryžkov'as pasakė: "Tik derybų pabaiga parodys, kokia tolimesne bus Lietuva". Sovietų informacijos agentūra TASS'as pranešė: "Lietuvos min. pirm. pavaduotojas R.Ozolas pareiškęs, kad 1991 metais Sovietų Sąjunga pripažins Lietuvos Nepriklausomybę".

- LIETUVOS Respublikos specialioji ekspertų komisija, vadovaujama AT pirm.pavaduotojo B. Kuzmicko, MASKVOJE susitiko su Sovietų atstovais. Buvo tęsiamos konsultacijos dėl Lietuvos Respublikos ir SSSR tarpvalstybinių derybų pradžios protokolo ir pradėtos diskusijos dėl Sovietų armijos buvimo Lietuvoje ir Lietuvos sienų kontrolės.
- LIETUVOS Respublikos delegacija, vadovaujama premjerės K.Prunskienės, ŠVEDIJOS Pramonės Rūmuose susitiko su daugiau kaip 50 įmonių atstovais, kurie domėjosi padėtimi Lietuvoje, aptarė ekonominio bendradarbiavimo klausimus ir prekybinių mainų perspektyvas. Delegacija susitiko su pagalbos besivystančioms šalims ministere Lena Hjelm-Valen.
- LIETUVOS Respublikos AT nutarė nepripažinti LIETUVOS Respublikos aukštųjų partinių mokyklų diplomų, patvirtinančių aukštojo mokslo išsilavinimą.
- LIETUVOS Respublikos AT deputatas, Lietuvos Demokratų Partijos prezidiumo pirm.Saulius Pečeliūnas EUROPOS Parlamento liberalų, demokratų ir reformatų partijų frakcijos kvietimu dalyvavo kolokviume "LIBERALIZMAS BALTIJOS VALSTYBĖSE". Be jo, tame renginyje dalyvavo vienas LATVIS ir vienas ESTAS. S.Pečeliūnas išaiškino, kad Lietuvoje kelias į liberalizmą turi eiti per okupacijos panaikinimą ir demokratinių struktūrų sukūrimą.

- Į KAZANĘ išvyko LIETUVOS Kultūros ir Švietimo Ministerijos ekspedicija parvežti ten XIX a.gyvenusių tautosakininkų Antano ir Jono Juškų palaikus.. Jei buvo palaidoti prie VELIUONOS bažnyčios.
- NUO PABRADĖS savivaldybės pastato du Sovietų armijos karininkai nukabino LIETUVOS Respublikos valstybinę vėliavą. Jiems iškelta baudžiamoji byla dėl valstybės simbolikos išniekinimo.

Iki spalio mėn.19 d.

- DANIJOS kovotojo už taiką Paulio Lauriceno fondas 1990 metų premiją už veiklą žmogaus Teisių srityje paskyrė latviui P.Lazdai, estui M.Hintui ir Gintautui Iešmantui.
- PRIE LATVIJOS Respublikos URM akreditavosi užsienio korespondentai. Vienomis pirmųjų legalizuoti savo atstovus nutarė MASKVOS redakcijos, jų tarpe laikraščio "Pravda".
- Siuntinius ir banderoles nuo lapkričio mėn. 1 d.iki gruodžio mėn. 25 d. į LENKIJĄ, LIETUVOS Respublikos Ryšių Ministerijai patvarkius, galima siųsti nemokamai.
- Pagal LIETUVOS vyriausybės priimtą nutarimą, nuo dabar vienas asmuo gali iš Respublikos išvežti maisto ir nemaisto prekių ne daugiau kaip už 50 rublių. Leidžiama išvežti: duonos - 2 kg., dešros-200 gr., degtinės - 2 butelius, degtukų - 2 dėžutės ir pan.
- KRETINGOS rajone, JOKŪBAVOJE atidengtas paminklinis akmuo antrajam Lietuvos Respublikos prezidentui A.Stulginskiui.
- GOMELIO miesto (Baltarusija) karo ir darbo veteranai prašo įeims atiduoti VILNIUJE esantį L.Cerniakovskio paminklą.

Spalio mėn.19 d.

- TALLINN'E Baltijos Taryba, kurią sudaro trijų respublikų AT pirmininkai, paskelbė pareiškimą, kuriuo išreiškė pasitenkinimą JAV Senato rezolucija Nr. 334 ir kreipiasi į kitas "Sutarties dėl galutinio santykių su-reguliavimo VOKIETIJOS atžvilgiu" dalyves įtraukti į šios sutarties ratifikavimo dokumentus papildymus arba rezolucijas, kurie tiksliai apibrėžtų LATVIJOS,ESTIJOS VOS ir ESTIJOS nepriklausomų valstybių TEISINĮ STA - TUSĄ. Į šios Tarybos posėdžius atvyko Šiaurės valstybių Tarybos delegacija. Susitikime buvo nagrinėjami gamtos apsaugos ir kultūros klausimai.
- Pagal LIETUVOS ir RSFSR ryšių ministerijų susitarimą, pašto siuntų apmokėjimas LIETUVOS Respublikos pašto ženklais bus pripažįstamas RUSIJOS Federacijos teritorijoje. Tai pranešama iš MASKVOS gautame ministerio V.Bulgakov'o pasirašytame specialiaame protokole.
- Prasidėjo savaitinis simpoziumas LIETUVOS Respublikos vyriausybės nariams ir pareigūnams vadybos (menadžmento) klausimais. Jį organizavo tarptautinis vadybos studijų centras (JAV). Centro vadovai ir dėstytojai skaitė paskaitas, vedė seminarus demokratinės laisvos rinkos ekonomikos valdymo klausimais.
- LIETUVOS Sąjūdžio Seimo Taryba paskelbė "Kreipimąsi į Europos šalių parlamentus, politines partijas, visuomenines organizacijas, į visus geros valios žmones", prašydama paremti ESTIJOS, LATVIJOS ir LIETUVOS siekius ir prisidėti prie PARYŽIUJE organizuojamos taikingos, šiuos siekius išreiškinačios akcijos.
- PANEVĖŽYJE lankėsi komersantas iš Anglijos M.Brandler'is, kuris domėjosi Lietuvos lino gaminiais, ypač lininėmis staltiesėmis.
- JAV Senatas priėmė siūlomo Užsienio Šalpos finansinio įstatymo patalsą, kurioje PABALTIIJO šalims skiriama 10 milijonų dolerių vertės humanitarinė šalpa. Š.m.rugpjūčio mėn. buvo priimtas įstatymo patalsymas, leidžiantis tuos 10 milijonų dolerių skirti tikrai Lietuvos humanitarinei šalpai.

Iki spalio mėn. 20 d.

- LIETUVOS krikščionių demokratų, socialdemokratų, demokratų, Žaliųjų, Kovo 11-tosios partijos ir tautininkų tremtinių darbininkų sąjungos (ir Laisvės Lygos vardu) bendrą pareiškimą Lietuvos žmonėms, kurį pasirašė tų organizacijų atstovai (išskyrus LLL) Lietuvos Respublikos Aukščiausioje Taryboje. Jie nutarė pradėti nuolatinės politinės konsultacijas ne tik parlamente, bet ir už jo ribų, siekiant bendrąsias veiksmas konsoliduoti visuomenę Lietuvos nepriklausomos valstybės įtvirtinimui. Pasisakoma UŽ LIETUVĄ, nesusietą jokiais federaciniais, konfederaciniais ir kitokiais valstybiniais ryšiais su SSSR, už tikrai nepriklausomą demokratinę Lietuvos valstybę.
- Pastaruoju metu Lietuvoje 50 KGB darbuotojų pasitraukė iš KPSS.
- Spalio mėn.viduryje PABALTIIJO respublikų gyventojus apklausinėjo Estų Europos Prekybos ir Nuomonių Tyrinėjimo Centras. Už reparacijas iš SSSR pasisako 59% Estijoje ir Lietuvoje, 50% Latvijoje. Kad Nepriklausomybė bus įgyvendinta,baigiantis šiam šimtmečiui, tuo įsitikinę 63% Estijoje ir 50% Latvijoje. Dauguma kitų neapsisprendė. Lietuvoje šis klausimas nebuvo įrašytas. Bijo, kad M.Gorbačiov'as gali įvesti prezidentinį valdymą ir panaudoti kariuomenę: Estijoje - 38%, Latvijoje - 35%, Lietuvoje - 13%. Daugiau kaip du trečdaliai apklausinėtųjų 1940 m. aneksiją laiko neteiseta. Su tuo sutinka ir dauguma maskviečių. 40% Maskvos balsuotojų, kurių išsilavinimas pradinis, tiki, kad PABALTIIJYS prie SSSR prisijungė laisvanoriškai. Daugiau kaip 60% mano, kad PABALTIIJĄ labiausiai remia švedai, iš kitų valstybių labiausiai palaiko JAV. Taip mano daugiau kaip 50% apklaustųjų. Kad RUSIJOS FEDERACIJA remia Pabaltijį. Lietuvoje mano 42%, Estijoje-41% ir Latvijoje- 37%. Pabaltijo valstybėse dauguma tiki, kad SSSR neišvengiamai suirs. Maskviečių 32% tiki, kad M.Gorbačiov'ui pavyks sudaryti laisvesnę konfederaciją ir tik 20%- kad BALTIJOS kraštai atsisks. Nepriklausomybės Lietuvoje nori 68%, įskaitant vieną trečdali etninių rusų, Estijoje-67%, Latvijoje - 57 %. Estijoje apklausinėti 946 žmonės (61% estų,31% rusų), Latvijoje - 883 (48% latvių,34 % rusų), Lietuvoje - 1383 (80% lietuvių, 12% rusų). Maskvoje telefonu apklausti 633 žmonės.
- Pakelti ESTIJOS mokslininkų atlyginimai, siekiant sulaukyti juos nuo emigracijos. Tam panaudotas pelnas, gautas iš komercinio prekiavimo alkoholiu ir rūkalais. Dabar jų atlyginimas yra nuo 600 iki 1.400 rublių.

Spalio mėn.20 d.

- VILNIUJE prasidėjo Kovo 11-osios partijos steigiamasis suvažiavimas. Delegatai nutarė ją pavadinti Nepriklausomybės partija. Pirmininku išrinktas Virgilijus Čepaitis. Šioje partijoje - penki AT deputatai, dar 10 deputatų ją palaiko. Suvažiavimas priėmė rezoliucijas "Dėl Lietuvos kaimo", "Apie denacionalizaciją ir privatizaciją", "Dėl komunistinių organizacijų Lietuvoje", "Dėl santykių su Sąjūdžiu", "Dėl politinių jėgų vienybės". Rezoliucijose patvirtinta, kad ši partija remiasi Sąjūdžio programos principais, kad dešiniosios partijos - LKDP, LDP, LŽP, LLL, Tremtinių Sąjunga ir Sąjūdis turi vienytis į bendrą politinį judėjimą, ir siūloma sudaryti šių partijų ir judėjimų konsultacinę tarybą; reikalaujama, kad komunistinės organizacijos LIETUVOJE būtų paleis-

Vytautas Skuodis
(Svarbesnių įvykių kronika: 1990 metų rugsėjo mėn.)
/ tęsinys /

.....
tos, o jos nariai, padarę daug nusikaltimų tautai,- tel-
siami; Valstybės atkūrimo laikotarpiu komunistai neturi
užimti vadovaujančių postų ir buvę kompartijos nariai
negali būti Nepriklausomybės partijos nariais.

Spalio mėn. 22 d.
- LIETUVOS Respublikos AT pirm.V.Landsbergis
išskrido į Budapeštą.
- LIETUVOS Sąjūdžio Seimo Taryba pasveikino Lie-
tuvos Socialdemokratų Partiją, sugrįžus į Socialistų Inter-
nacionalą. Išreikšta viltis, kad partija ir Sąjūdis suras
bendradarbiavimo principus, kuriant nepriklausomą ir
demokratinę Lietuvą.

Iki spalio mėn.23 d.
- LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis
Vengrijoje, minint sukilimo prieš Sovietus sukaktį, ati-
dengė kryžių žuvusiems už Lietuvos laisvę. Dalyvavo
ir Vengrijos prezidentas Arpadu Gencu.
- VILNIUJE lankėsi Soros Fondo, paskyrusio 100.000
JAV dolerių "Atviros Lietuvos" programai direktorius
Anthony H.Richter.
- SSSR MT pirm. N.Ryžkov'as apkaltino Lietuvą,
kad ji norinti primesti Sovietų Sąjungai išankstines dery-
bų sąlygas. Anot jo, po spalio mėn. 2 d. konsultacinio
susitikimo Lietuva nesiėmė energingų priemonių ekonomi-
nėms problemoms spręsti ir LIETUVOS ekonominiams
ryšiams su SSSR 1991 metams užtikrinti. SSSR atsisakė
užtikrinti tiekimus, dėl kurių Lietuva susitarė su respub-
likomis. N. Ryžkov'as teigė nesąs tikras, jog Lietuva
norėianti pasitraukti iš SSSR.

Spalio mėn.23 d.
- LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis
BUDAPEŠTE susitiko su Vengrijos Respublikos prez.
Arpadu Gencu ir parlamento pirm. Djerdžiu Sabadu.
Jie pasikeitė nuomonėmis dėl Lietuvos ir Vengrijos poli-
tinio, prekybinio ir kultūrinio bendradarbiavimo plėto-
jimo. Vengrijos vadovai pažymėjo, jog nemato kliūčių
visiškai atstatyti diplomatinius santykius tarp Lietuvos
ir Vengrijos respublikų.
- LIETUVOS Respublikos AT nutarė sąvoką "Minis-
tų Taryba" pakeisti "Vyriausybę".
- LIETUVOS Respublikos AT priėmė nutarimą "Dėl
karinių paradų rengimo Lietuvos Respublikoje". Jie gali
būti rengiami tik AT leidimu.
- LIETUVOS Respublikos Aukščiausioje Taryboje
įsisteigė Lenkų Frakcija. Jos tikslas - nagrinėti ir Aukš-
čiausiąjai Tarybai pateikti lenkų tautinės mažumos prob-
lemas. Ji pasiryžusi gerinti dialogą tarp lietuvių ir lenkų
visuomenės.
- LIETUVOS Sąjūdžio Seimo Tarybos pirm. J.Tume-
lis paskelbė pareiškimą, kuriuo siūlo išleisti naują Spau-
dos Įstatymą. Iki šiol veikiantis buvo priimtas buvusios
LTSR AT.
- VILNIAUS Pedagoginiame Institute atidarytas fa-
kultetas, kuriame bus ruošiami mokytojai baltarusių,
lenkų, žydų ir kitų tautinių mažumų mokykloms.
- BALTARUSIJOS SSR AT iniciatyva MINSKE vyko
LATVIJOS, LIETUVOS, BALTARUSIJOS ir UKRAINOS
tarpparlamentinės konsultacijos BALTIJOS - JUODOSIOS
JŪROS regiono bendradarbiavimo klausimais. Į susitikimą
kviesta, dėl itin sudėtingos vidaus padėties, negalėjo
atvykti ESTIJOS Respublikos AT delegacija. Delegacijos
parengė rekomendacijas dėl bendradarbiavimo ekonomiš-
kos, politinės, kultūros ir nacionalinių karinių pajėgų
kūrimo srityje. Rekomendacijos bus pateiktos svarstyti
šalių parlamentams ir vyriausybėms.

Iki spalio mėn.24 d.
- LIETUVOS Nepriklausomybės įtvirtinimo kovai
MAŽEIKIUOSE į vieną bloką susijungė Sąjūdžio, Krikš-
čionių Demokratų, Lietuvos Laisvės Lygos, Darbininkų
Sąjungos ir Tremtinių Klubo atstovai.
- KUPIŠKIO raj., SKAPIŠKYJE atstatytas paminklas
Motiejiaus Valančiaus atlikto blaivimo darbo atminčiai.
- Dvi SUOMIJOS firmos PANEVŽIO autokompresor-
ių gamyklos pasilė įkurti bendrą įmonę, gaminančią
50 milijonų sagų per metus, produkciją dalinantis pu-
siau.

Spalio mėn.24 d.
- Su oficialiu darbo vizitu į LIETUVĄ atvyko ŠVE-
DIJOS vyriausybėnė delegacija. Vadovas - Užsienio Rei-
kalų min.pavaduotojas Michael Sohlman'as. Vyriausybės
rūmuose delegaciją priėmė premj. K.Prunskienė ir jos
pavaduotojai A.Brazauskas ir R.Ozolas.
- Valstybės komisija RYTŲ LIETUVOS problemoms
spręsti lankėsi ŠVENČIONIŲ rajone. Lietuvių čia gyvena
47%, o tarp ūkių vadovų jų - tik 6%.
- Į MASKVĄ išvyko LIETUVOS Ekonomikos, Žemės
Ūkio ir Materialinių Išteklių atstovai, SSSR Ministerių
Taryboje tartis dėl ekonominių ryšių 1991-aisiais metais.

Iki spalio mėn.25 d.
- KAUNE vyko tarptautinė konferencija BALTIJOS
ŠEIMA. Aptarti PABALTIO respublikų sugrįžimo į BAL-
TIJOS JŪROS baseino valstybių šeimą keliai, ekonominio
bendradarbiavimo klausimai.
- LENKIJOSJE viešėjo LIETUVOS generalinis proku-
roras A. Paulauskas, domėjosi Lenkijos teisine tvarka
bei prokuratūros darbu , ir ypač nusikalstamumu ir ka-
lėjimais.
- Į PLUNGĖS rajoną pasirašyti bendradarbiavimo
sutarties atvyko VOKIETIJOS Mendeno miesto delegacija.
Įteikė kvietimus ir leidimus trims PLUNGĖS žemės Ūkio
mokyklos moksleiviams metus dirbti poas Vokietijos ūki-
ninkus.
- Į KLAIPĖDĄ atvyko jaunieji ekologai iš DANIJOS.
Jie domėjosi miesto ekologine padėtimi ir padovanojo
aparatus.
- SIMNE pašventintas paminklas LIEPAKOJŲ kaime
žuvusiems partizanams.
- LIETUVOJE 3.200 ūkininkų jau gavo žemės. 7.000
jos dar laukia.
- Šalis metais iš LIETUVOS į IZRAELĄ išvyko 3.500
žydų.
Lietuvoje liko maždaug 9.000.
- Dėl rugpjūčio mėn.8 d. KAUNE nuversto V.Lenino
paminklo vyksta derybos su Žiguliovsko miestu prie
Volgos. Tariamasi dėl kainos.
1991.IV. 24

Spalio mėn.25 d.
- LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis
per MASKVOS TV vieną valandą kalbėjo apie Lietuvos
praeitį, dabartį ir ateitį. Atsakinėjo į klausimus.
- LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis
priėmė ŠVEDIJOS Karalystės delegaciją. Jos vadoas M.
Sohlman'as kalbėjo AT posėdyje. Jis patvirtino Švedijos
nusistatymą remti Lietuvos ir kitų Baltijos šalių, Nepri-
klausomybės siekius. Įvairių Švedijos ministerijų ir de-
partamentų atstovai dirbo bendrų interesų grupėse su
Lietuvos kolegomis.
- Įvyko LIETUVOS Sąjūdžio KAUNO įgaliotinių susi-
rinkimas, kuriame buvo priimtas pareiškimas Dėl Padė-
ties Rytų Lietuvoje. Jame išdėstyti 6 pasiūlymai Lietu-
vos Parlamentui ir Vyriausybei šiuo klausimu.

Iki spalio mėn.26 d.
- Antanui Vaišvilai, 1863 m.sukilėlių vadui, atideng-
tas paminklas PLUNGES rajone, JUODEIKIŲ kaime.
- VILNIAUS Miesto Taryba, atsižvelgdama į visuo-
menės pageidavimus, daugeliui gatvių sugrąžino seno-
sius istorinius pavadinimus, tame tarpe ir su šventųjų
vardais.
- KLAIPĖDOJE įsteigtą katalikiškąją kolegiją išlaiko
valdžia, bet mokytojams algos bus mokamos iš studijų
mokesčio, kuris yra 1.000 rublių metams. Užsiregistravo
300 studentų.
- ŠVEDIJOS prekybininkų delegacija LIETUVOJE
ypač domėjosi KLAIPĖDOS uosto padėtimi ir galimais
prekybiniais ryšiais su LIETUVA.
- LATVIJOJE ir ESTIJOJE nutarta nerengti Spalio
Revoliucijos paminėjimų lapkričio mėn. 7 d. Jeigu tą
dieną Sovietų kariuomenė vykdys parodą, žmonės ragina-
mi nebūti stebėtojais.
- LATVIJOS Respublikos AT įstatymas apribojo mė-
sos, pieno produktų, medienos ir 49-ių buitinių prekių
rūšių išvežimą iš Latvijos.
- ESTIJOS vyriausybė nutarė 1991 metais grįžti
prie valstybinio užsakymo daugeliui produkcijos rūšių.
- JAV kongresmano Dick Durbin'o įstaiga pranešė,
jog Atstovų Rūmai pritars, kad LIETUVAI būtų suteikta
humanitarinė pagalba, kuri jai reikalinga po buvusios
Sovietų ekonominės blokados.

Spalio mėn.26 d.
- VILNIUJE prasidėjo LIETUVOS Komjaunimo orga-
nizacijos suvažiavimas, kuris šią organizaciją panaikina
ir jos vietoje įsteigė Lietuvos Jaunimo Forumą. Forumas
perėmė Lietuvos Komunistinės Jaunimo Sąjungos turėtą
ir išdą. Forumas paskirstė finansinę 100.000 rublių para-
mą Vaikų Namams, Lietuvos Gailestingumo ir Sveikatos
Fondui, Vaikų Klubų organizavimui, Jaunųjų Ūkininkų
rateliams, studentams, Afganistano karo dalyviams, jau-
niesiems menininkams.
- Įkurta Lietuvos Jaunimo Blaiybės Federacija
BALŲ AINIAI.
- LIETUVOS Žurnalistų Sąjungos plenumas apsvarstė
naują Sąjungos įstatų projektą, kuriame numatoma, kad
Sąjunga pertvarkoma į profesinę-kūrybinę organizaciją.
Nutarta stoti į Tarptautinę Žurnalistų Federaciją, gru-
džio 21-22 d. sušaukti neeilinį Sąjungos suvažiavimą.
- LKP (SSKP) surengė LIETUVOS miestų ir rajonų
pirmųjų sekretorių pasitarimą. Trečdalis dalyvių aukšti
Sovietų armijos karininkai.

Iki spalio mėn. 27 d.
- LIETUVOS Respublikos AT paskelbė, kad SSSR
MT 1990 m. spalio 23 d. nutarimas "Dėl sąjunginių vals-
tybinių įmonių, susivienijimų ir organizacijų, esančių
LIETUVOS TSR teritorijoje, reorganizavimo į akcines
bendroves", kartu steigiant "Lietuvos Laisvųjų Verslinin-
kų Asociaciją", prieštarauja LIETUVOS Respublikos įsta-
tymams ir neturi teisinės galios. Respublikos Ekonomi-
kos min.V. Navicko nuomone, to nutarimo tikslas yra
grynai politinis, juo stengiamasi atplėšti nuo Lietuvos
didelę ūkio dalį.
- KAUNO IX Forte uždegtos 6 žvakės, simbolizuo-
jančios 6 mil.žydų, žuvusių per II-į Pasaulinį karą.

Spalio mėn.27 d.
- LIETUVOJE pamaldomis ir minėjimais švęstos
VYTAUTO DIDŽIOJO mirties 560-sios metinės. Reikšmin-
giausiai jis pagerbtas TRAKUOSE. ARIOGALOS mokslei-
viai pasodino 560 ažuoliukų.
- LIETUVOS Respublikos Vyriausybė kreipėsi į įmo-
nių darbuotojus ir vadovus įspėdama, kad SSSR MT š.m.
spalio mėn.23 d. nutarimas, kuriuo siekiama LIETUVOS
Respublikos vedamąsias sąjungines įmones paversti akci-
nėmis bendrovėmis, motyvuojant neva kai kurių įmonių
kolektyvų prašymais, prieštarauja Lietuvos Respublikos
įstatymams ir yra kišimasis į suverenios Lietuvos vidaus
reikalus.
- VILNIUJE įvyko atkuriamasis LIETUVOS Mokytojų
ir Dėstytojų Profesinės Sąjungos suvažiavimas. Patvirtin-
ta Sąjungos veiklos programa, jos įstatai.
- KAUNE įvyko pirmasis LIETUVOS Žemės Savinin-
kų Sąjungos suvažiavimas. Sąjunga jungia buvusius (iki
1940 m.liepos mėn.22 d.) žemės savininkus ir jų įpėdi-
nius. Sąjunga sieks, kad būtų ištaisytos klaidos ir skriau-
dos, normalizuoti kaimo ir miesto santykiai. LŽSS na-
riai kurs individualius ūkius, jungsis į kooperatyvus, ak-
cines bendroves ir kitokius susivienijimus. Sąjungos Ta-
rybos pirmininku išrinktas Aloyzas Liaugaudas.
- Įsteigtas MAŽOSIOS LIETUVOS Kultūros Fondas.
Jo seigėjai: religinės bendruomenės, Lietuvninkų Bend-
rija, Lietuvių Jaunimo Bendrija "LITUANICA", "RAMU-
VOS", "VYDŪNO", Kraštotyros, Vokiečių -Lietuvių ir
Lietuvos-Vokietijos draugijos, Knygų Rūmai, Nacionalinė
M.Mažvydo Biblioteka, Vilniaus M.Mažvydo Knygos ir
"PRUSOS" klubai, Sąjūdžio Moterų Teisių Gynimo Komitetas,
labdaros bendrija "Mažoji Lietuva". Pastaroji kau-
pia lėšas M.Mažvydo paminklo statybai RAGAINĖJE.
- ŠILALĖS rajone, BIJOTUOSE, atidengtas pamink-
las DIONYZUI POŠKAL.
- VILNIUJE Petras Cidzikas nešė kryžių aplink KGB-
rūmus.
- Su kandidatu į LENKIJOS prezidento postą L.Wa-
les'a, BYALYSTOKE susitiko autonominio VILNIAUS
kašto kūrėjai A.Brodavskis, S.Pleszko, R. Macekianec'as,
kurie tikisi lenkų lyderio pritarimo autonomijos klausimais.

Spalio mėn.28 d.
- KAUNE IX-me Forte įvyko gedulo mitingas, pager-
biant čia nužudytus 40.000 žydų. Dalyvavo keli tūkstan-
čiai žmonių, atvykę iš įvairių Lietuvos ir SSSR vietų.

- JAV Senato nariai prezidentui G.Bush'ui pasiluntė
laiską, kuriuo prašoma, kad PARYŽIAUS viršūnių konfe-
rencijoje prezidentas pasiūlytų PABALTIO šalis suteik-
ti stebėtojų statusą Europos Saugumo ir Bendradarbiavi-
mo konferencijoje. Jie rašo: "Jeigu JAV, remdamos Pa-
baltijo prašymą dalyvauti HELSINKIO procese, nepateiks
šio klausimo svarstyti viršūnių susitikime Paryžiuje, mes
atrodysime geriausiu atveju - nenuoseklūs, o blogiausiu
atveju, veldmainiai".
- JAV Kongresas atmetė Senato sprendimą skirti
25 milijonus dolerių ESTIJAI, LATVIJAI ir LIETUVAI
paremti.

Spalio mėn.29 d.
- MASKVOJE įvyko LIETUVOS Respublikos ir SSSR
bendros darbo grupės, kuri ruošia dviejų šalių derybų
pradžios protokolą, posėdis. Lietuvos grupelį vadovavo
LIETUVOS Respublikos min.pirm. pavaduotojas R.Ozolas.
Darbas bus tęsiamas.
- "Lietuvos Sąjūdžio" VILNIAUS ir KAUNO tarybų
bendrame posėdyje buvo aptarta dabartinė politinė situ-
acija Lietuvoje, LKP reorganizacija ir Sąjūdžio ryšiai
su kitomis partijomis. Numatyti veiksmai artimiausiu
laiku.

Iki spalio mėn.30 d.
- LIETUVOS radijas ir TV vykdė svarbesnių laikraš-
čių skaitytų apklausą. (Vertinimas nuo plius 100 iki
minus 100 spalio mėn. pabaigai). "Lietuvos Rytas"+69,
"Gimtas Kraštas" +58, "Respublika" +57, "Valstiečių
Laikraštis" +48, "Kalba Vilnius" +47, "Mažoji Lietuva"
+36, "Tiesa" +36, "Atgimimas" +35, "Šiaurės Atenai"
+30, "Lietuvos Aidas" +30.

Spalio mėn. 30 d.
- LIETUVOS Respublikos AT paskelbė pareiškimą,
kuriuo pataria Lietuvos jaunuoliams nepaklusti rudenin-
iam šaukimui į Sovietų armiją, nes LIETUVOS Respub-
likos piliečiams NEPRIVALOMA tarnauti kitos šalies
kariuomenėje.

Iki spalio mėn.31 d.
- LIETUVOS Respublikos min.pirm.K.Prunskienė SSS
min.pirm.N.Ryžkov'ui nusiuntė laišką, kuriuo SSSR spalio
mėn.23 d.nutarimą dėl sąjunginių įmonių pertvarkymo
į akcines bendroves kvalifikuoja kaip "atsitraukimą nuo
ketinimo pradėti derybas".
- LIETUVOS Respublikos Generalinė Prokuratūra
išskėlė baudžiamąją bylą dėl buvusios LIETUVOS TSR
Prokuratūros ir LIETUVOS VRM kai kurių darbuotojų
pareigybinių įgaliojimų viršijimo 1990.III.30 d., SSSR
desantininkams užimant Prokuratūros pastatą Vilniuje.
- KLAIPĖDOJE susitiko su LIETUVOS skautų vadais
EUROPOS skautų federalinis komisaras Gildes Deyevre.
- LIETUVOS Savitarpio Pagalbos Sąjunga KAUNE
įkūrė emigracinę tarnybą. Socialinės Apsaugos Ministeri-
jos migracijos skyriaus viršininkas V. Gražulis tos tarny-
bos veiklą vertina skeptiškai, nes ji gundo žmones išva-
žiuoti, aiškiai nežinodama, kaip ir kur jie galės ten
įsidarbinti.
- ŠIAULIUOSE, prie SALDUVĖS piliakalnio nežinomi
asmenys išsprogdino paminklą Tarybiniais Kariams-
išvaduotojams.
- LATVIJOS Respublikos AT priėmė įstatymą, pagal
kurį valstybės turtas priklauso Respublikai, o ne SSSR
vyriausybei. Šiuo įstatymu pasipriešinama spalio mėn.
19 d. SSSR MT parėdymui, pagal kurį 51% valstybės
įmonių, turto akcijomis, turėtų būti parduotos darbuoto-
jams, o 49% liktų SSSR VYRIAUSYBĖS NUOSAVYBE.
- JAV Kongresas patvirtino rezoliuciją, kad tam
tikros JAV eksperto prekės neturėtų būti pardavinėjamos
Sovietams, kol jie nepradės derybų su Lietuva.

Iki lapkričio mėn. 1 d.
- LIETUVOS Mokslių Akademijos filosofijos, sociolo-
gijos ir teisės Instituto apklausos duomenimis, popula-
riausių žmonių dešimtukas yra toks: K.Prunskienė-57%
(buvo 61%), V.Landsbergis- 38% 928%), A.Brazauskas-
35%(50%), R.Ozolas- 17%(8%), K.Antanavičius- 11%(5%),
E.Bičkauskas- 9%(9%), E.Vilkas - 8%(12%), K.Motieka-
7%(8%), B.Kuzmickas - 4%(1%), Z.Vaišvila-3%(3%).
Buvo apklausta 1383 didžiųjų Lietuvos miestų ir 13 ra-
jonų žmonės.
- LIETUVOS Respublikos AT nutarė, kad kariniai
paradaai Respublikos teritorijoje gali būti rengiami tik
su AT Prezidiumo leidimu. Prezidiumas įsteigė Užsienio
Ryšių organizavimo biurą prie AT ir prie Užsienio Rei-
kalų ministerijos. Išleistas įstatymas dėl Lietuvos Respub-
likos diplomatinėjų rangų.
- Su Sovietų karinės apygardos vadovybe išsiaiškinta,
kad šių metų rudeninis Lietuvos jaunuolių šaukimas į
Sovietų armiją neatšaukiamas, tačiau į komisijas nesto-
jusieji nebus gaudomi.
- Spalio 5 d. įsikūrė Atviros Lietuvos Fondas. Jo
iniciatorius yra George Soros, vengrų kilmės milijardie-
rius ir garsus ekonomistas, subūręs panašius fondus dau-
gelyje buvusio komunistinio bloko šalių. ALF valdybos
pirmininkas - Č.Kudaba. ALF tikslai - plėtoti atviros
visuomenės idėją, pasitarnauti Europos ir Pasaulio kultū-
rinių tradicijų perėmimui Lietuvoje, pasitarnauti Lietu-
vos kultūros integravimui į pasaulinę kultūrą.
- Spalio 24 d. įkurta "Į LAISVĘ" fondo filialas
LIETUVOJE. Jo tikslas- prisidėti prie lietuviškos kultū-
ros bei tautinio sąmoningumo ugdymo, tautos dvasios,
kūrybiškumo, tolerancijos puoselėjimo. Fondo filialas
rems knygų bei periodikos leidybą, rengs studijų savaites,
seminarus, kitus kultūrinius renginius, kurie skatins dva-
sinę asmenybės brandą, skleis pilnatinės demokratijos
idėjas. Direktorių tarnyboje M.Bloznelis ir L.Dambraus-
kas (Kaunas), V.Daunys ir A.Juozaitis (Vilnius).
- LENKŲ Sąjunga, atsiskyrusi nuo Lietuvos Kultūros
Fondo, tapo vien politine organizacija.
- Spalio mėn. LATVIJOS Respublika nutraukė mėsos
tiekimą sąjunginiam fondui. Bus vykdomos tik tarprespub-
likinės sutartys. Kaupiamos mėsos atsargos žiemai.
- Dešimčiai tūkstančių gyventojų LIETUVOJE tenka
71, LATVIJOJE - 91, ESTIJOJE - 104 nusikaltimai.
- PABALTIO ūkinio potencialu pasitiki Kellogg
kompanija, pasaulyje didžiausia džiovusių-javainių gamini-
toja. Vyksta derybos dėl bendrų projektų.

(Svarbesnių įvykių kronika: 1990 metų lapkričio mėn.)
Lapkričio mėn. 2 d.
- LIETUVOJE prasidėjo religinis-kultūrinis renginys-
Sinoika, įvairiose Lietuvos vietose užtrukęs keletą die-
.....

ny.Šio renginio esmė- dvasinė jungtis su krikščioniška Vakarų Europos kultūra.
- KAUNE įvyko II Lietuvos Tremtinių ir Politinių Kalinių Sąjungos konferencija.
- VILNIUJE Lietuvos Respublikos ir Armėnijos Respublikos vyriausybės pasirašė susitarimą dėl prekybinio, ekonominio, mokslinio-techninio ir kultūrinio bendradarbiavimo 1991-1995 metais. Armėnija yra šeštoji respublika, su kuria LIETUVA užmezgė tiesioginius ryšius.
- MASKVOJE prasidėjo sąjunginis interfrontinių judėjimų suvažiavimas, dalyvaujant BALTIJOS respublikų, MOLDAVIJOS, VAKARŲ UKRAINOS ir kitiems kolaborantams.

Iki lapkričio mėn. 5 d.

- Grupė LIETUVOS Materialinių Išteklių Ministerijos darbuotojų Maskvoje sprendė klausimus dėl Lietuvos ūkio aprūpinimo žaliavomis ateinančiais metais. SSSR Valstybinio Plano komiteto pirm.J.Masliukov'as LIETUVOS, LATVIJOS ir ESTIJOS atstovams kategoriškai pasakė, kad bet kokie pirkimo-pardavimo sandėriai su LIETUVA kaip su nepriklausoma valstybe nebus sudaromi. Materialiniai ištekliai bus aprūpinamos tikrai Lietuvos teritorijoje esančios sąjunginio pavaldumo įmonės tiek, kiek joms reikia šių žaliavų valstybiniame užsakyme numatyti produkcijai pagaminti.
- LIETUVOS Vyriausybė gavo SSSR MT raštą, kuriuo sąjunginio pavaldumo įmonės Lietuvos teritorijoje verčiamos akcinėmis bendrovėmis. LIETUVOS vyriausybė pareiškė protestą.

- LIETUVOS Socialdemokratų Partijos Taryba paskelbė Kreipimąsi į PLB ir VLIK'o pirmininkus. Jame sakoma kad PABALTIJO valstybių socialdemokratų partijų iniciatyva sudaromas visuomeninių-politinių organizacijų tarptautinis komitetas "Lietuva, Latvija, Estija - pilnateisės Europos valstybės", kuris sieks, kad tos valstybės būtų pakviestos į II Saugumo ir Bendradarbiavimo pasitarimą pilnateisėmis narėmis. Vėliau Komitetas sieks diplomatinį santykių tarp Pasaulio valstybių bei Lietuvos, Latvijos, Estijos atkūrimo taip pat tų valstybių dalyvavimo Europos bei Pasaulio visuomeninėse, politinėse, kultūrinėse, socialinėse institucijose bei organizacijose. Veiksniai kviečiami paremti Komiteto veiklą, skirti savo atstovus oficialiais Komiteto nariais, aktyviai dalyvauti Komiteto rengiamose akcijose.

- ESTIJA įsteigė tikrinimo punktus prie savo sienų, kad apsisaugotų nuo iš kitų respublikų atvykstančių pirkėjų.

Lapkričio mėn. 5 d.

- LIETUVOS Respublikos AT ir MT pareiškė, jog pastaruoju metu SSSR kariuomene Lietuvoje vėl sauvaliauja ir imasi naujų prievartos aktų. Kariniai daliniai, ignoruodami Lietuvos įstatymus ir valdžios potvarkius, siekia išprovokuoti atsakomuosius piliečių veiksmus ir sutrukdyti numatomą SSSR-Lietuvos Respublikos derybų pradžią.

- VILNIUJE lankėsi ŠVEDIJOS riksdago deputatai Karl Bildt, Gunar Hekmark. Juos priėmė Lietuvos Respublikos AT pirm. V.Landsbergis. Konstatuota, kad santykiai su Šiaurės Taryba toli pažengę. Baltijos valstybių parlamentų atstovai pakviesti į Šiaurės Tarybos konferenciją KOPENHAGOJE.

- Prie LIETUVOS Respublikos AT Lietuvos Laisvės Ryga ir ją remiančios partijos bei sąjūdžiai, atnaujino rugėjo mėn.4 dieną pradėtą bado akciją, reikalaudami premjerės K.Prunskienės ir ministrų kabineto atsistatydinimo. LLL išplatintame atsišaukime reikalavimo motyvas - vyriausybė kenkianti greitam Lietuvos Nepriklausomybės atstatymui.

- ESTIJOS parlamento posėdžio pagrindinė diskusijų tema buvo E.Savisaar'o vyriausybė ir pasitikėjimas ja. E.Savisaar'as "Lietuvos aidui" priminė, kad nuo pavasario jau ketvirtoji rimta ESTIJOS vyriausybės krizė. Pastarosios priežastis - senos partokratinės jėgos ir tautiniai radikalai rado bendrą kalbą.

Iki lapkričio mėn.6 d.

- LIETUVOS Respublikos AT Prezidiumas nutarė VILNIAUS Inžinerinį Statybos Institutą pavadinti Vilniaus Technikos Universitetu. O KAUNO Politechnikos Institutą - Kauno Technologijos Universitetu.

- LIETUVOS Maisto Pramonės Darbuotojų Profsąjungos Respublikinio Komiteto VI plenumas nutarė ištotti iš Lietuvos Laisvųjų Profesinių Sąjungų Konfederacijos. Priežastis - Konfederacija neryžtingai gina eilinių profsąjungos narių interesus, neužtikrina ryšio su naujai besikuriančiomis profesinėmis sąjungomis, užima neteisingą poziciją, sprendžiant Profsąjungos turto dalybas.

- Į LIETUVĄ atvyko LIETUVOS-NORVEGIJOS Korporacijos atstovai Dag Andersen ir Aage Myhre. Su šia korporacija dirbą stambių Norvegijos kompanijų verslininkai, norį padėti Lietuvai humanitarinėje ir ekonominės srityse.

- VILNIUJE darbą pradėjo išeivių vaikams skirta bendrojo lavinimo vidurinė mokykla "Lietuvių Namai". Joje mokosi mokiniai, atvykę iš GUDIJOS, LATVIJOS ir RUSIJOS. Laukiama išeivių vaikų iš JAV,Kanados bei kitų šalių.

- Šiandien pagal žemės ūkio gamybą - grūdai, pienas, mėsa - skalčiuojant vienam gyventojui, LIETUVA Europoje užima 2-4 vietas.

Lapkričio mėn. 6 d.

- PABALTIJO karinės apygardos vadas gen.pulk. F.Kuzminas pareiškė, kad lapkričio mėn. 7 d. kariniai paraidai RYGOJE, VILNIUJE ir TALLINN'E įvyks, besąlygiškai vykdant SSSR prezidento įsakymą ir nepaisant BALTIJOS Respublikų parlamento protesto.

- VILNIAUS Miesto Valdyba specialiu pranešimu informavo vilniečius, jog lapkričio mėn. 7 d. (Sovietų revoliucijos šventė) LIETUVOJE YRA DARBO DIENA ir ragina juos NEDALYVAUTI JOKIUOSE RENGINIUOSE, KURIE YRA NETEISĖTI.

- KLAIPĖDOJE apie 1.500 žmonių mitingavo, pasisakydami už sovietinę santvarką Lietuvoje.

- JAV Baltųjų Rūmų Saugumo Tarybos pirm.Brent Scowcroft, atsakydamas į senatoriaus Paul Simon laišką prezidentui dėl valstų sluntimo į LIETUVĄ, užtikrino, kad JAV prezidentas diskutavo su prezidentu M.Gorbaciov'u Washington'e ir pasisakė prieš SOVIETŲ ekonominę blokadą, kuri LIETUVOS žmonėms neša didelę žalą. Laiškas baigiamas pažadu, kad ir toliau ragins Sovietus tęsti dialogą su Lietuviais ir su kitomis Pabaltijo valstybėmis.

/bus daugiau/

BE KALTĖS

Valentinas Gustainis

/Autorius praleido 15 metų Sibire, tremtyje ir lageriuose. Spausdiname ištrauką iš neseniai Lietuvoje pasirodžiusios jo knygos. Red./.

/ tęsinys /

Tačiau sniego buvo iki pusiau blauzdų. Aš klimpaui ir griuvau, kojos pynėsi. Kalnuose, apie 1800 metrų virš jūros lygio, svaigo galva, nenormaliai plake širdis. Sukniubau į minkštą sniegą. Tai pamatęs, tas sargybinis priėjo prie manęs, smarkiai nusikeikė, nusėdo nuo arklio ir griežtu tonu paliepė:

- Lipk ant arklio, imk šautuvą po sėdyne ir pirmyn! Savo jėgomis į balną išėsti nepajėgiau. Sargybinis mane kilstelėjo, paskui pakijo savo kariską tarnybini šautuvą. Jam pačiam nešti jį per gilų sniegą buvo nepatogu. Be to, prie diržo jis turėjo ir naganą. Toks idiliškas santykis su sargybinio mane linksmai nuteikė net anomis sąlygonis.

Per sniegą jojau kokius du tris kilometrus, iki kitos gana stačios pakalnės. Arklys ėjo žingsniu neraginas. Kaip ponas dairiausi aplinkui. Prijojęs pakalnę, nusėdau. Greitai prisitartinu pėstieji. Sargybinis atsiėmė savo arkli, tarnybini šautuvą ir liepė man su tuo menkajėgiu bendraamžiu tuojau leisti pakalnėn. Kiti kaliniai valandėlę kveptelėjo, bet netrukus mudu pasivijo ir pralenkė. Likome vienuodu, net be sargybos. Į pakalnę buvo keletas kilometrų. Pasijutę maždaug vienokios jėgos, mudu ir nesisukubiname, ejome sau snekučiuodami, pakelėję atsigėrėme vandens iš neužšalusio kalnų upelio. Palengva nusileidome į platų Beš Peltyro slėnį. Altajų kalba "Beš Peltyr" reiškia "Penki tarpukalniai", ir tikrai čia susieina penki tarpukalnių slėniai. Už kokių poros kilometrų pamatėme nedidelę gyvenvietę. Supratome, kad stipresnieji kaliniai jau tenai ilsisi, galbūt gavo ir šio to užkasti. Tai mudu irgi viliojo. Bet iverkti tuos paskutinius kilometrus man pasidarė ypač sunku. Kojos sustiro, gal nuo to neįprasto jojimo. Jau nebespėjau net su savo bendru, ir jis mane pamažu paliko. Kojos visai nesilankstė per kelius, aš ėmiau jas perstatinėti rankomis ir temsiant pagaliau prisikasiau prie kaimo Tarybos namo durų. Deja, prie pat kontoros slenksčio pasibaigė paskutinės jėgos. Bandydamas užkelti koją ant tilčiuko prie durų, susvyravau ir sukniubau. Bandžiau pasiremti rankomis ir atsikelti, bet nepajėgiau. Tai pamatė kartu ėjusios dvi zekės, dar jaunos moterys. Juodvi suėmė mane už pažastų, pakėlė ir įvedė į kontorą, kuri buvo skirta mums nakvoti. Visos grindys jau nugultos. Apsidairęs pamatė, kad rašomojo stalo pastalė dar laisva. Tenai šiaip taip nužirglioju ir susirangiau, o paskui išidrasinau ir atsargiai įterpiau savo kojas tarp sugulusių. Vakarieniškas niekas nedavė.

Saulei tekant mus prikėlė. Jokių pusryčių nebuvo, ir niekas dėl to neprotestavo. Buvo žinoma, kad Beš Peltyre su maistu striuka, nieko čia nė užpinigus negausi. O kelionė maždaug tokio pat ilgumo, kaip ir vakarykstė. Jau turėję su mumis, klipatomis, vargo, palydovai pasiskubino mudu išvaryti anksčiau už kitus. Pasakė, kurįs keliu sukti išėjus iš gyvenvietės, liepė nesidairyti į šalis, kad tik toliau ištenktume nueiti. Bet vos kokią porą kilometrų nuėjus, prisivijo kiti. Jie žengė gana greitai, lyg tikėdamiesi gauti pietų, nors iš anksto buvo žinoma, kad tik vakare, atvykę į Šebaliną, galime tikėtis šio to užvalgyti.

Vakarykstė kelionė jau buvo irodžiusi, kad arklių uodegos labai veiksminga parama klipatomis. Tad mudu tik ir laukėme, kada palydovai susipras ir palieps kibti arkliams į uodegas. Ilgai laukti nereikėjo. Tačiau šįsyk ir tai mažai gelbėjo: paėjus keliolika kilometrų, abiem pradėjo pintis kojos, ėmėme klupinėti. Palydovams nebuvo kitos išeities, kaip nusėsti nuo arklių ir į balnus pasodinti mudu. Mane ant savo arklio užsodino tas altajietis. Pajojau keletą kilometrų, tada jis mane nusodino ir liepė eiti išsikibus į arklio uodegą. Vakarp vėl pats savo iniciatyva pasodino į balną, leido dar keletą kilometrų pajoti. Tačiau kai artėjome prie Šebalino, jis liepė nultipti, pareikšdamas, kad gali pamatyti viršininkai, kurie jį tikrai nubaustų už tokį zekų globojimą.

Visai prie pat Šebalino, už kokio šimto metrų nuo kelio, pamatėme keletą moterų, atėjusių čia vandens. Tas mano draugas, kad ir temstant, tarp jų pažino savo žmoną. Nieko nepaisydamas jis suriko:

- Greičiau atnešk man maisto...

Moteris kažką atsakė, bet mes nesupratom. Šebalino rajonas labai derlingas. Čia gerai dera javai ir bulvės, įvairios daržovės. Bulvių net ir kaliniams čia negalėdavo. Kaip ir galima buvo tikėtis, netrukus to išbadėjusio mano bandraamžio žmona atgabeno du didelius kibirus karštų šutintų bulvių. Jų užteko visiems. Buvom beveik tikri, kad ir rytoj bulvių gausime į valias. Taip ir buvo: pusryčiams ta moteriškė vėl atgabeno du kibirus. O čia dar gavome ir valdiškos duonos davinius, ir gana tirštos baltosios su bulvėmis. Visi socialiai privalgėme. Patalpa ir maistas čia buvo kur kas geresnis kaip Ust Kane. Jei galėčiau čia ilgiau patūnoti! Aplankytų ir žmona su dukrele, nes Šebalinas ne taip jau toli nuo Jabagano. Deja, buvau nuteistas išpirkti savo kaltes kažkur tolimose darbo stovyklose.

Tik porą dienų palaike Šebalino daboklėje, viršininkai visą kalinių grupę išsiuntė į pagrindinį Oirotijos kalėjimą - Kyzyl Ozioką, kuriame aš jau buvau sutikęs Naujuosius 1946 metus drauge su Antanu Bačėnu. O kur toliau? Nuolatinio mano apgyvendinimo vieta - lageris. O tų lagerių visoje valstybėje buvo daugybė. Valdė juos vienas centras, maždaug pagal vienokias instrukcijas. Buvo jų miestuose ir kaimuose, karštoje Karagandoje ir anapus speigračio - Kolymoje ir Norilske, Vorkutoje ir Jakutijoje. Ir žinok žmogau, kur pateksi, kaip prisitaikysi!

Kai vežė į Kyzyl Ozioko kalėjimą, mačiau nedidelį vietinį lagerį. Kaliniai kastuvais sodino įkalnėje bulves. Kaip norėčiau, pamaniau sau, kad mane nusiųstų į lagerį, kuris bulvių pasisodina! Jau buvau girdėjęs, kad to lagerio viršininkas Tolstoševėvas savo zekus gerai maitinąs. Čia buvo tik 270 kilometrų žmonai su vaikais pas mane atvažiuoti!..

Kyzyl Ozioko kalėjimo viršininkas porą kartų bandė įbrukti mane į tą pašonėje esantį lagerį. Bet tenai manęs nenorėjo. Iš išvaizdos matė, kad darbininkas aš menkas, be to, nubaustas pagal bjaurų politinį straipsnį. Kalėjimo administracija nenorėjo manęs laikyti dyko - užteks, girdi, veltui valstybės pyragą valgyti. Kartą liepė iššluoti kalėjimo sandėli. Buvo juokinga, kad į tą darbą mane vare kariską šautuvą į nugarą irėjusi visai jauna graži mergina. Bet šiaip ji ant manęs nerėkė, nereikalavo skubiau šluoti, o ramiai laukė, kol viską atliksiu. Man buvo labai smagu saulėtą pavasario dieną prasimankštinti,

pabūti gryname ore.

Į LAGERIUS keliavau vėl per tuos pačius, jau pažįstamus kalėjimus. Iš Kyzyl Ozioko mane ir grupelę kitų zekų nugabeno į Bijsko kalėjimą. Patekau į gerą kamerą tarp politinių kalinių. Įstrigo atmintin didgalvis zekas kalmukas Kugultynovas (Kalmukų tarybinis poetas, 1976 m. TSRS valstybinės premijos laureatas -Red.) Jis buvo pašalintas iš Raudonosios armijos vien už tai, kad visi jo tautiečiai Stalino įsakymu 1943 metų gruodį buvo deportuoti iš gimtųjų vietų. Kugultynovas buvo tikras Tarybų Sąjungos patriotas, todėl itin skaudžiai išgyveno savo įkalinimą. Jis niekaip negalėjo suprasti, už ką nuteistas desimčiai metų priverčiamųjų darbų lageriuose. Tai buvo apsišvietęs žmogus, susipažinęs net su Kanto ir Šopenauerio filosofija. Tas zekas buvo apsėstas poezijos, nieku kitu jis nesirūpino, dėl nieko nedejavo. Vienintelis dalykas jam buvo blogai - tai, kad neturi popieriaus ir pieštuko. Savo eiles jis kūrė mintyse, paskui bumbėdavo jas panosėje - sakėsi norįs gerai išiminti, kad vėliau, kai gaus popieriaus ir pieštuką, galėtų užrašyti.

Bijsko kalėjime mane laikė neilgai - kokią porą savaičių. Čia suformavo didesnę grupę, siunčiamą į tolimus šiaurės lagerius, bet pirmiausia turėjome patekti į Novosibirską, kuriame veike dar carų laikais pastatytas didelis etapinis kalėjimas. Taigi, ir vėl baisiausiai prigrūstas Stolypino vagonas. Šalia manęs pasitaikė du stambaus sudėjimo vyrai, reicho vokiečiai, buvę Hitlerio armijos karininkai. Įkalinti juodu už tai, kad kando bėgti iš karo belaisvių stovyklos. Abudu sakėsi seniai burnoje nieko neturėję, labai alkani. Vienas iš jų padavė drauge važiuojančiam vagiui savo brangų žiedą, kad tas parūpintų maisto. Vagis bandė sargybinius vagono koridoriuje kalbinti ir siūlyti sandėrį. Bet šie - nė iš tolo. Žiedas tebegulėjo kišenėje nerealizuotas. Bėda dar ir ta, kad vokiečiai su tuo vagimi nemokėjo susikalbėti. Jis paprasė mane būti vertėju: liepė tam vagiui išaiškinti, kad jeigu tuojau negausi už pažadėtą maisto arba žiedo, tai sukelėsi skandalą. Ką jis turėjo galvoje, nenutuokiau. Greičiausiai išvestas iš kantrybės stambus vokiecis nutarė apkumščiuoti vagių. Reikėlas buvo keblus, net pasigailejau mokąs vokiškai kalbėti.

Buvo jau šilta, graži vasara, kai mus atgabeno į Novosibirską, kuriame praėjusią žiemą vos nesusalau, kai dėl išbadėjimo jau negalėjau paeiti.

Apgyvendino mus persiunčiamajame kalėjime. Zekų čia buvo daug ir įvairių. Iš to daugelio pasitaikė ir gana idomių, buvusių aukštų pareigūnų. Susipažinau ir gana plačiai išsikalbėjau su kaliniu, per Antrąjį pasaulinį karą buvusiu stambiu Tarybų Sąjungos agentu. Jis pasipasakojo daug kartų iš Maskvos važinėjęs į Berlyną ir kitus Europos miestus, pravažiuodamas ne sykį nakvojęs Kaune, Tarybų Sąjungos pasiuntinybėje, gerai pažinojęs tuometinį Maskvos diplomatinį atstovą Kaune Antonovą Ovsejenką ir jo jauną žmoną. Idomus man pasirodė jo prisimintas epizodas iš pokalbio Kaune, berods 1937 metais, su turtingais pirkliais Arkusais, kurie Laisvės alėjoje tuomet laikė stambiają tekstilės parduotuvę. Kadangi tokiai prekybai senos patalpos buvo pernelyg ankštos ir nepatogios, tai Arkusai galvojo statyti didelį modernų namą, kuria - me galėtų savo įmonę išplėsti. Bet tie apdairūs pirkliai suabejojo, ar kartais į Lietuvą neateis bolševikai. Jei tokia perspektyva reali, jie dėti kapitalą į nekilnojamąjį turtą nesirengė. Todėl kartą visai atvirai paklausė tą tarptautiniuose santykiuose gerai informotą tarybinį pareigūną, ar jis nemana, kad į Lietuvą gali ateiti bolševikai? Stebėjausi tokiu Arkusų apdairumu... Ką jis tuo - met patarė, nežinau.

Buvo vasara, atviri keliai Sibiro upėmis, Ochotsko jūra ir pan., todėl į Novosibirską kasdien atvykdavo daug kalinių, daug ir išvykdavo. Čia pirmą kartą išgirdau minint žinomiausių lagerių pavadinimus: Dalstroj, Kolyma, Norilskas, Vorkuta, Karaganda, Nachodka, Magadanai ir t.t. Vieną dieną mane nuvarė į Stolypino vagoną, prikabinatą prie paprasto keleivinio traukinio. Žinojau, kad didžioji Sibiro magistralė nutiesta iš vakarų į rytus. Pagal saulę supratau, kad traukinys atsuktas į rytus. Kur jis mus veš - į pačius tolimiausius lagerius ar išsodins pakeliiu? Galėjo palikti ir arčiau, pavyzdžiui, Kraslage, apie kurią aš jau nemaža žinojau, nes 1941 metų vasarą tenai buvo nuvežti du dideli esalonai mūsų tremtinių vyrų. Daug mirties pranešimų iš ten atėjo mums į Jabaganą, kur gyveno nuo vyrų atskirtos žmonos ir vaikai. Liūdnos sukosi mintys galvoje važiuojant į rytus.

Kitą dieną iš ryto traukinys sustojo Marijinsko stotyje. Čia į mūsų kupė išodino dar porą zekų. Vienas buvo maždaug mano amžiaus, panašus į žydą. Tuojau krito į akis, kad viena jo ausis, tiksliau sakant, ausies lezgelis, buvo skylėtas, matyt pradeigintas. Antrasis, gerokai jaunesnis, žvalus žaliūkas, kurio fizine jėga abejoti neteko. Kai tik traukinys pajudėjo iš vietos, jis pareikalavo, kad tas su pradeginta ausimi parodytų, ką turis savo skrynelėje. Žmogelis nė neatsikabinėjęs, pats atidarė srynelę. Jaunesnysis pagrabaliojo joje, nieko vertingesnio nerado, atsitraukė ir atsisėdo prie vagono durų. Manęs jis nejudino, net nepaklausė, kas mano maise. O maistas buvo visiškai tuščias. Vežiausi tik tam atvejui, jeigu kur nors jo prireiktų. Mano jau galutinai nušėpusi skrandutė ir stirninės karikatūriškos formos kelnės plėšikui tegalėjo sukelti tik panieką.

Skylėtausis atsisėdo priešais mane. Aš jį užkalbinau, pirmiausia pasiteiraudamas tautybės.

- Armėnas, - atsakė jis.

Prisistačiau, kad esu lietuvis. Tada tariamasis armėnas paklausė, ar aš kartais nemokąs vokiškai. Išgirdęs teigiamą atsakymą, jis prisipažino esąs žydą, savo tikrąją tautybę slepiąs, nes bijąs "blatnujų", kurie paprastai baisūs antisemitai, iš žydų tyčiojasi ir juos skriaudžia, tokioje Kolymoje ir ausi įkaitintu yldeginiu jam pradūrė. Besikalbant paaiškėjo, kad jis moka ir prancūziškai. Pasi-pasakojo buvęs specialiu Kominterno agentu, dirbęs Rytų Prancūzijoje, gyvenęs Paryžiuje. Sakėsi pats nežinąs, už ką suimtas ir kalinamas. Vaziuojąs iš Kolymos, kur dirbęs aukso kasyklose. Daug vilčių jis dėjo į savo dviejų sūnų pastangas išvaduoti tėvą. Tie sūnūs buvo nežemų rangų Raudonosios armijos karininkai, tarnavo Tolimuosiuose Rytuose. Nors jis buvo apskelbtas liaudies priešu, vaikai jo neišsivadėjo, kaip neretai pasitaikydavo. Jis vylėsi, kad dabar jį gabeną pasimatyti su sūnumis.

Tas jaunesnysis raudonskrustis žaliūkas, kaip netrukus išitikinom, buvo užkietėjęs vagis galvažudys Užkuri-necas. Kodėl jo pavardės neužmiršau, paaiškės iš ypatingų mudviejų santykių, kurie kulminacinį tašką pasiekė Tulūno kalėjime. Tuo tarpu reikia papaskoti, kodėl ir kaip patekau į tą man nenumatytą kalėjimą. Nenumatytą, nes buvau ištrauktas į kalinių, siunčiamąjį į Norilsko lage-

/nukelta į 7 psl...../

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

rius, sąrašus. Geležinkelio į Norilską nebuvo. Todėl zekus tenai gabendavo tik vasarą, kai galimas susisiektis Jėnisejaus upe. Prie Krasnojarsko buvo įrengti du dideli Norilsko lagerių filialai persiuntimui. Vasarą iš įvairiausių kraštų čia sugabendavo daugybę kalinių, juos rūšiuodavo ir baržomis plukdydavo Jėnisejumi į Norilską. Taigi, buvo numatyta mus išlaipinti Krasnojarsko stotyje, kur turėjo laukti Norilsko lagerių konvojus. Tačiau tą dieną konvojus kažkodėl neatėjo į Krasnojarsko geležinkelio stotį mūsų pasiimti. Tad nuspręsta mus vežti toliau, į Irkutską o paskui - grįžtančiu traukiniu - atgal į Krasnojarską. Nieko nepadarysi: vežioja mus valdišku kaštu, bilietų pirkti nereikia, daugiau pamatome, daugiau patiriame, - taip ramindamiesi, patys pas per danti traukiame. Pagaliau ar ne vis tiek? Negi Norilskas tai geriausias lageris, negi tenai mūsų kas laukia?

/bus daugiau/

**TAUTA YRA TADA ŽUVUSI, KAI JI PATI SAVĘS IŠŽY-
DA. JOKIOS KITOS PAJĖGOS JOS SUŽLUGDYTI NĖGALI**
Dr. Gv. Valančius

montreal

A. Keblys

SU KELIONĖS KRIUKIU AKAPULKO LINK

Didžiulis NATIONAIR lėktuvas, surinkęs savo keleivius, pajudėjo iš Mirabel orausočio, link krašto, kur palmės nežino rudens darganų ir žiemos speigų. Ir mes, šiauriečiai, čia randame geras kampininkavimo sąlygas ir gerą progą greitai nusikratyti žieminį sustingimą. Ten būdamas, greitai pamiršti, kad kažkur šiaurėje yra žiema ir žmonės kenčia šalčio varginami.

Akapulką pasiekėme jau vėlai vakare. Skridimas truko apie 5 valandas, 37 tūkstančių mylių aukštyje ir virš 1000 km. į valandą greičiu.

Lėktuve bado ir troškulo per daug kėsti netenka. Nors ši lėktuvo bendrovė, neturėdama daug konkurentų ir varžovų, sumažino visokeriopai aptarnavimo lygį. Skrendame į kaves augintojų kraštą, tai žmogus tikiesi, kad bus paduotas puodelis geros kavos, o tau atneša "instant". Neiškętęs, - patraukiau per danti. Palydovė pasiteisindama sako, kad visus produktus privalo pirkti Kanadoje, neatsižvelgiant, kad Meksikoje yra žymiai pigiau.

Gulfo karas padarė savo - ir lėktuvams nebuvo pilnas keliauninkų. Atskridus, pirmiausia pajunti įkaitusį orą jau leidžiantis laiptais iš lėktuvo. Autobusai, paėmę keleivius, priveža prie muitinės. Čia procedūra paprasta: valdininkas užant spauduoja vizą. Originalą pasilieka sau, o antrą lapą paduoda keleiviui. Per visą buvimą turi jį saugoti, nes grįžtant reikės atiduoti. Be jo pasidarysi sau nemalonumų ir gal su-trukdymą grįžti.

Kadangi čia atvyko visi atsotogautojai, tai jokių čemodanų tikrinimo nėra. Susirinkęs savo kelionės venzliukus ir trauki durų link, o už jų jau laukia patarnautojai su autobusais, kurie tave nugabens į pasirinktą viešbutį.

Jei nepriklausai ekskursantams, tai turi samdyti taksistą. Jų kainos nėra aukštos.

Viešbutyje procedūra greita ir per kelias minutes sutvarko registraciją ir paskiria kambarius. Tarnautojai visi kalba angliškai. Vargelis kvebekiečiams su savo kalba! Viešbučio tarnautojai, pagriebę tavo kelionmaišius, nudagina juos į paskirtą kambarį, na, žinoma, ir laukia arbatpinigių. Amerikoniskas doleris patenkina juos.

tai keliaujant patartina visada turėti amerikoniškų po 1 dolerį, nes mūsiškiai metaliniai nepageidaujami, o popieriniai 2 doleriai - jau per daug.

Gaunu didžiulį kambarį su salionu ir virtuve. Balkonas į jūros pusę su didžiuliais langais. Miegamajame - oro vėsintuvai, o salione - sparninis. Virtuvėje visi indai ir, jei netingi, gali sau gera užkandą pasigaminti ir atsaldyti gėrimus šaldytuve.

Numetęs žiemos šiltą rūbą ir apsirengęs jau vasarotojo drabužiais, nusileidžiu į pirmą aukštą ieškoti atgaivos prie didžiulio baro. Troškuli numalšini su geru meksikonisku alumi prie triukšmingos meksikietiškos muzikos.

Rytojaus dieną žmogus "raškažiniesi" po kelionės, kolei saulutė pradeda akis svilinti ir ragina džiaugtis nauja diena. Na, ir skilvis pradeda protestuoti, nes vakarykštis lėktuve gautas kuras prašosi papildomas. Antrame aukšte restoranas atviras į baseino pusę. Apie baseiną pilna įvairiausių gėlių ir krūmokšnių, o jo šone didžiulės, karališkos palmės ir mango medžiai, apkibę savo saldžiais vaisiais.

Prisistatęs kelneris nori sužinoti, kuo jis galėtų patarnauti. Ši kartą paprasčiau meksikonisko patiekalo "ranchero". Ant savotiško blyno iškepti du kiaušiniai, spokso į tave savo didelėmis geltonomis akimis. Pristatė ir šviežių apelsinų sunkos ir garuojančią, aromatšką kavą miego išblaškymui. Bevalgydams gali ir akis po aplinką "paganyti", ne tik gėlynuose, bet ir rai-buliuojančiame baseino vandenyje.

Sekamdieniais lankiausi katedroje, kur 10 val. pats Akapulko vyskupas Rafael Bello Ruiz, be sbitos laikė paprastą mišias. Katedra perpildyta maldininkais ir riekiais senūkais, bet jaunimu ir jaunomis šeimomis su vaikais. Visa bažnyčia gieda giesmes, net stogas kilnojasi, o kaip jie balsingi! Tas jų giedojimas kažkaip uždegančiai ir iškiliai žmogų sujaudina. Neiškenčiau ir aš, išijun-giaus į jų giedojimą, nes atėjus į bažnyčią, išdalino giesmių lapus, o melodijos labai paprastos. Lietuviai, jų nėra sunku susigaudyti šioje gražioje kalboje, o ypatingai, kada kaimynai pučia melodiją į ausį ir nūrodo, kur reikia giedoti. "Pravadyriai" yra bažnyčios gale, kur vargonai, smuikas, gitara ir keli balsingi jaunuoliai, kurie pradeda ir veda giesmes.

Katedra randasi pagrindinėje miesto aikštėje, vadinamoje Zoéala. Aikštėje auga milžiniški medžiai. Jie apsaugo nuo tiesioginių saulės spindulių ir čia visada vėsu. Pilna cementinių suolų ir visada pilna žmonių. Aplink aikštę visokios krautuvės ir restoranai. Aikštėje uždariauja

batų valytojai.

Restoranai čia ne tik viduje, bet ir lauke, pristatę stalus, maitina savo klientus. Čia irgi suradau vieną užėigą, kurioje galima išgerti tokios kavos, kur niekur kitur negausi! Ji vadinasi "cafe con leche". Patarnautoja atneša 2 indus. Viename stipri meksikoniska kava, o kitame - karštas pienas. Pastato didžiulę stiklinę ir su lig savo pageidavimu pripila kavos ir pieno. Atneša ir pyragaičių lėkštę. Kiek jų sunaudosi - užmokėsi, o kitus pasiima. Tas smaližiavimas kainuoja apie 2 kanadiškus dolerius.

Eidamas pro katedrą, išgirdau savotišką lumzdelio grojimą. Ogi žiūriu, katedros pavėsyje Meksikos indėnas švilpauja melodiją, tik jam gal vienam tesuprantama. Bet visgi idomu. Paėjus į kalvą gerą galiuką, randasi didžiulis turgus. Ir ko čia nėra! Jei ką nori pirkti, tai čia viską surasi. Tik niekada nemokėk jų prašomą kainą. Gali nusiderėti per pusę. Jie mėgsta derėtis ir čia savo gabumus gali išmėginti!

Čia ir aš išigijau šiaudinę skrybėlę padarytą Vera cruz ir todėl ją pavadinę verakruzana. Ji su savotiškais išlankstymais virsugalvyje. Su ja buvo gerai apsaugoti savo plikę nuo saulės spindulių. Paprašė gana aukštą kainą, o aš pasiūliau savo ir po ilgų derybų atidavė už 4 kanadiškus dolerius. Kadangi Kanadoje tokių nėra, tai negali palyginti ar permokėjau už ją ar ne!

Čia surasi visokių indėnų išdirbinių. Paveikslų, pieštų ant medžio žievės; molinės lėkštės, išmargintos visokiaisiais raštais. Primityvu, bet patrauklu ir gražu. Atrodo, kad ir Meksika atidare duris pigioms Azijos kraštų prekėms, nes jų čia jau pilna.

Kai eini į paprastą krautuvę ar superturgą, tai praveru pasiimti skaitliuką ir palyginti prekių kainas. Rūbų kainos jau gana iškilusios ir užversta amerikoniškais gaminiais.

Maisto kainos pusėtinios. Vaisiai gana pigūs. Kainose išjungtas 15% mokestis visokioms prekėms. Uždariai visgi, gana žemi. Darbininkai per dieną teuzdirba maždaug po 5 dolerius. Tai su didesne šeima gana sunkiai verčiasi.

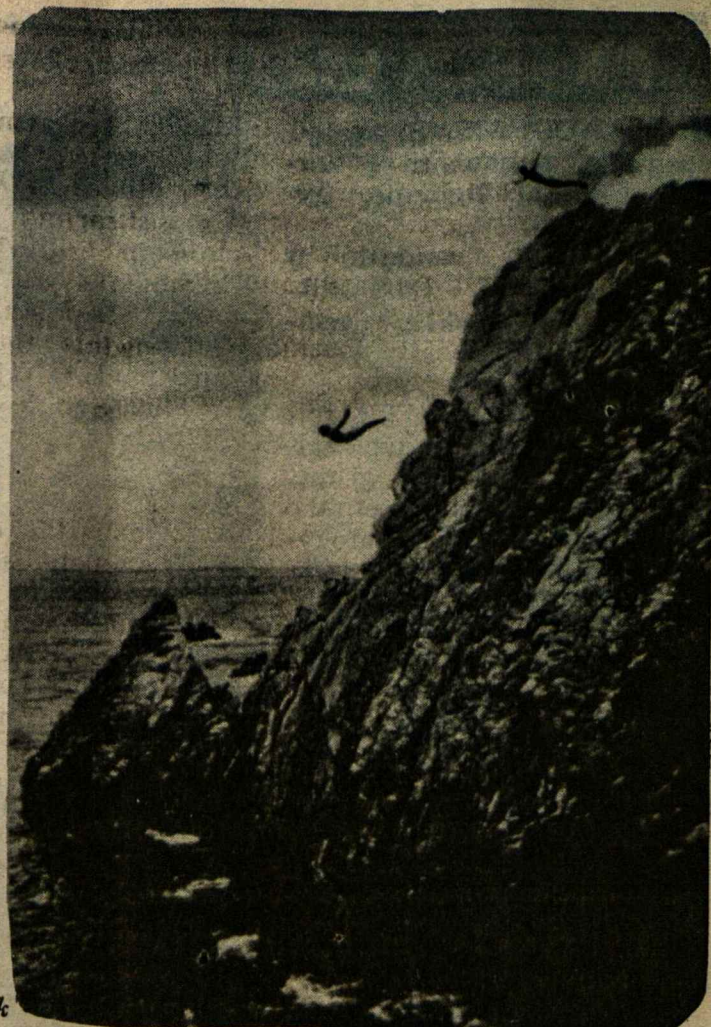
Transportas gana pigus: 200 pežų - 31 c. Kanadaveža per visą miestą. Kelyje daug mašinų. Iš lauko žiūrint atrodo, kad jos tik laužui tetinka. Benzinas pigus: 700-1000 pežų (t.y. 27-39 centai už litrą).

Kainos restoranuose mums turistams prieinamos. Pav. pusryčiai tarp 4-5 dol., o vakarienė tarp 10-15 dol. (2550 pežų, bent tuo laiku toks kursas buvo). Alaus bonka nuo 80 c. iki 1 dol. 50 c. Kavos puodukas nuo 80 c. iki 1 dol. 20 centų.

**El Clavadista
vietovė
Meksikoje.**

**Vietiniai
jaunuoliai
stebina
žiūrovus
nerdami
iš aukštumų
į putotus
vandenį
pakrantėje.**

Nuotr. Mark Turok

Vietiniai vynai ir šnap-sas gana pigūs ir geri. Importuoti gėrimai gana brangūs. Cigarečių 10 pakelių - 7 dol.; plaukų nu-kirpimas - 4 dol.

Kur bekeliausi, nuo savo provincijos žmonių negali pabėgti. Betgi buvo nuostabu girdėti, kada meksikonas užklausia iš kur jie atvyko, tai negirdėjau nė vieno atsakymo, kad jis būtų kvebekietis, bet sakosi esąs kanadietis. Anksčiau visada išdidžiai atsakydavo, kad esąs kvebekietis. Bet šiandien tas vardas jau daugelyje šalių yra su pajuoka surištas ir čia eilę metų juos praverdžiudavo meksikiečiai "tabernakais". Todėl, kad kur jie nuvažiuoja, savo blogu apsiėjimu sugadina savo vardą ir yra įkyrėję visur.

Meksikoje anglų kalba leidžiamame laikraštyje buvo straipsnis apie japonus turistus, jau pasaulis pradeda baimintis jais, dėl jų arogantiško ir blogo apsiėjimo tiek lėktuvuose, tiek ir krašte, kuriame apsistoją. O jų per metus čia pasirodo apie 10 milijonų. Nuostabu, ką priduo-

mažam žmogui turtas... Didelis panašumas su mūsų provincijos turistais!

Skrendant iš Montrealio lėktuve prisistatė p. Kle-mensas Štrausas, buvo netikėtas siurprizas. Jis buvo apsistojęs kitame viešbutyje, tad sugrįžę Montrealin, turėjova palaukti pora valandų Mirabel aerodrome ir pasidalinti išpūdziais prie puoduko kavos.

1989 m. jis buvo sutikęs turistus iš Lietuvos, kurie tada lankėsi, ir sako, kad padėjavę dolerio trūkumu.

Dabar kas ta Meksikos Akapulko ir kur ji randasi. Miestas maždaug su 1 milijonu gyventojų, prisiglaudęs prie Madre Siera kalvų ir Pacifiko vandėnyno. Įlanka pasagos formos su giliu uostu didesniems laivams. Pragyvenimas gyventojų suristas su turizmu. O jis jau smarčiai buvo pradėjęs smukti ir tas išgandino miesto politikierius, kurie turėjo imtis drastiškų priemonių. Pašalindami vertelgas nuo pliažų ir sutvarę pagrindines gatves ir saligatvius, neleisdžia vertelgoms trukdyti turistų ant pliažo ir juos apkraustyti. Deja, įlan-

/nukelta į 8 psl...../

KALBĖKIME SU SAVO VAIKAIS IR ANŪKAIS VIENA GRAŽIAUSIŲ IR SENIAUSIŲ KALBŲ - LIETUVIŠKAI
PASKAITYKIME VAIKAMS MŪSŲ LIAUDIES PASAKŲ !!!

PARDUODAME APARATŪRĄ, TINKAMĄ LIETUVAI:
video kameras, video rašymo aparatus, televizijos, radio, magnetofonus, bevielius telefonus gausite pigintomis kainomis pas: **R/C LEON SERVICE, 5887 Sherbrooke St. W. Montreal tel.: (514) 488-3363 Toronto tel.: (416) 886-7659**

Aparatai yra šių firmų: Toshiba, Akai, Aiwa, National Panasonic M7, GVC, NEC, Sony, Sanyo.

Two cassette radio - \$129.- Video nuo \$399.-
Video camera : \$1499.-

Maurice Electrique Ltee

ENTREPRENEUR ELECTRICAL
ÉLECTRICIEN CONTRACTOR

MAURICE ANTONIUK - ELEKTROS ŠILDYMO SPECIALISTAS

102A, ALLION
LASALLE, QUÉ. H8P2C5

TEL: 366-5484

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

FUNERAL HOME

J.F. WILSON & SONS Inc.

123 Maple Blv., 5784 Verdun Av

Chateauguy, Que. Verdun, Que.

Tel: 691-4763 • Tel: 767-9956

MODERNIOS KOPLYČIOS

Vienintelis Lietuvių bankelis Kanadoje įsikūręs nuosavuose namuose

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "T A L K A"

830 Main Street East, HAMILTON, Ontario L8M 1L6

Tel. 544 - 7125

AKTYVAI PER 34 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:

kaed. pal. čekių sąsk. iki, 7.5%
santapas 6%
kaed. pal. taupymo s-ta 5.5%
90 dienų indėlius 9%
1 m. term. indėlius 9.5%
1 m. term. ind. mėn. pal. ... 9%
3 m. term. indėlius 9.5%
RRSP ir RRIF (pensijos) ... 7%
RRSP ir RRIF 1 m. 9.5%
RRSP ind. 3 m. 9.5%

IMAME UŽ:

asmenines paskolas 15%
nekiln. turto pask. 1 m. 11%
nekiln. turto pask. 3 m. 11.75%
Nemokamas čekių ir sąskaitų
apmokėjimo patarnavimas.
Nemokama narių gyvybės
drauda pagal santaupų
dydį iki \$2.000 ir
asmeninių paskolų
drauda iki \$25.000.

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais - nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais - nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais - nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Llepos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta

NETTOYEURS

CLEANERS

20% NUOLAIDA SU ŠIA KORTELE

NOM/NAME: _____

DATE: _____

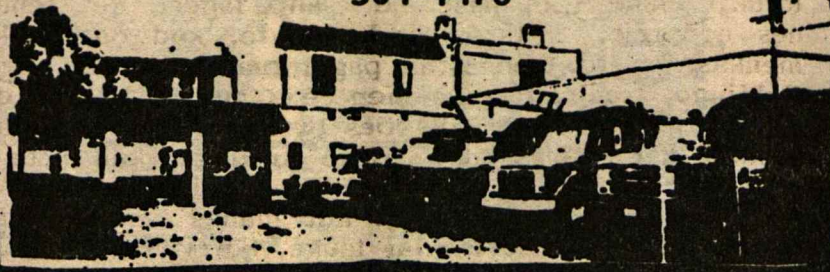
7661-A Centrale, LaSalle
459-90 Ave., LaSalle

Tel: 365-4412
365-7146
365-1143

GUY RICHARD ROOFER - COUVREUR 7725 George LaSalle

Geriausias patarėjas ir darbe atliekantis stogdengys
GUY RICHARD, kuris jau seniai lietuviams patarnauja.
Darbą atlieka sąžiningai ir prieinamomis kainomis.
Stogo dengimai ar taisymai skambinkite tel.

364-1470

• Ona AUGŪNIENĖ, staiga susirgusi, nugabenta į Verdun General ligoninę, gydoma toliau.

Šalia jos randasi ir kita lietuvė - p.SKAR-DŽIUVIENĖ. Linkime greitai pasveikti.

• Lilės GEDVILAITĖS iniciatyva susiorganizavo vaikų tautinių šokių grupė. Ji vadovauja grupei, o šokius moko smagus mokytojas dr.Remigijus SATKAUSKAS.

Repetuojama PENK-TADIENIAIS, AV P-jos salėje, pradedant 6:45 val.v. Daugiau informacijų gausite paskambinę L.Gedvilaitę tel:482-3113. Puiku, kad atsiranda jaunos kartos šokėjų. Jie ne tik šoka, bet ir susidraugauja, pamilsta mūsų šokius ir muziką. Geros sėkmės naujai grupei!

• Daiva (PIECAITYTĖ) ir Ričardas LAPAI susilaukė pirmagimio sūnelio Viktoro-Jono. Sveikiname būvusią montrealietę ir visus jos artimuosius.

/.....atkelta iš 7 psl./

kos vanduo tebėra nežmoniškai nešvarus. Pavojaus jame maudytis, nes gali užsikrėsti visokiom ligom. Turistai turi išvažiuoti į užmiestį prie de la Cuesta, bet jau prie atviro Pacifiko, arba naudotis viešbučių baseiniais. Turizmas čia beveik merdi, nes žmonės renkasi kitas vietas.

Čia yra net 23 pliažai. Bet tik vienas kitas su švari vandeniu.

Piscadores tebetraukia tinklus ir nemažai išvelka žuvies. Bet kas ją gali valgyti?

Paliai pliažą yra pilna savotiškų palapinių su kėdėmis. Stogai dengti palmių šakom. Tai po jom sėdėdamas negauni tiesioginiai

• AV Parapijos bažnyčioje pakrikštyti du kūdikiai:
• Rūtos (KEREVIČIŪTĖS) ir Peter HORGE dukrelė;
• Thomas ir Irene ŽITKŲ sūnelis. Sveikiname tėvus ir artimuosius!

saulės spindulių, bet užtekčiai veikia refleksija nuo vandens ir smėlio. Už kėdes reikia mokėti asmeniui po 1 dol. 20c. Taipogi yra nemažas tinklas mažų restoranų, kurie aptarnauja vasarotojus. Jie turi savus kelnerius; žmonės juos vadina "pančės" ir jei pradėjai pradžioje atostogų su vienu, tai jie labai ištikimai aptarnaus tave visą buvimo laiką. Jie labai mandagūs ir neįkyrūs o maistas situose restoranuose pigus ir švarus.

Paplūdimyje pilna balandžių ir jie laukia, kada žmonės numes koki plutos gabalą. Yra ir kitas keisto kas paukštis, mėlynai juodas, ilgom kojom, snapu ir uodega. Nežmoniški rėks-

niai. Jie panašūs į mūsų šarkas. Jie savotiškai gieda ir, jei prikimsta, tai atsikosi ir toliau traukia. Juos čiabuviai vadina euer-vo. Labai įdomus paukštis. Pajūrio žmonės, daugiausia tamsiaodžiai ir ruzliukai (riebuliai) - malonūs ir šnekūs.

Vakare po 5 valandos pliažą užima jaunuoliai žaisdami futbolą. Jų visur pilna ir čia jie išspardo savo energiją.

Mokyklų vaikai berniukai ir mergaitės dėvi uniformas. Skirtingų mokyklų, skirtingos uniformos. Vakare, kai dar vakarinė žara tebešviečia yra malonu pasėdėti jūros pakrastyje, žiūrėti į neramias banges ir klausytis jų šnarėjimo. Labai raminančiai veikia. Gal ir yra lyg vaistas atsileisti susikaupusiai

GRAŽIAI PAGERBTA SUKAKTUVININKĖ

Janina Blauzdžiūnienė, veikli mūsų AV P-jos darbuose, eilę metų talkininkavusi Lietuvių Šeštadieninėje Mokykloje, skautų ir ateitininkų vasaros stovyklose, 65-tojo gimtadienio proga buvo savo šeimos ir artimųjų, atvykusių iš arti ir iš toli, pagerbta, apdovanota gražiomis dovanomis ir puikiomis vaišėmis.

įtampai.

Prieš pat atostogų galą atvyko mano senas prietelis iš sostinės. Daugiausia pasimatau su visa jo šeima. Bet šį kartą dėl vaikų mokslo jis tik vienas teištrūko iš savo darbovietės. Jisai mane ir nudangino orauostin, kur jau laukė tarnautojai paskutinei registracijai ir kelionmaišių atidavimui.

Atostogautojai visi gerai aprūdę ir linksmi, o su lipe lėktuvan, kažkodėl aptilo. Gal viesiems yra gaila palikti karštą saulutę ir šaltas jūros bangas.

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

JAU DIRBA 37 METUS.

Prašome pasinaudoti mūsų patyrimu.

Esame pasiekiami bet kada, dieną, vakare ar savaitgaliais.

Esame šeimos biznio istaiga.

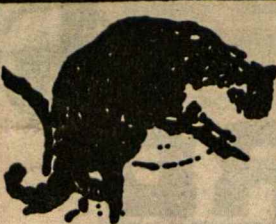
Dirbame kaip sau, turėdami omenyje Jūsų gerį.

Jūsų draudimo reikalus sprendžiame plačia prasme, žvelgdami į ateitį: stengiamės pramatyti.

Pasiteiravimas neįpareigoja apsidrausti.

TEIRAUKITĖS:

Tel. 722-3545

Maurice Kaplan

KAILIŲ SIUVĖJAS

- * Didelis pasirinkimas gatavų paltų
- * Saugojimas vasaros laiku (Storage)
- * Taisau ir remodeliuoju
- * Siuvu ir parduodu.

1449 rue St. Alexandre,
Suite 500 A.
Montreal, P.Q. H3A 2G6

Telefonai:
844-7307 ir 288-9646

TONY PHOTO STUDIO

PORTRAITS
PASSEPORT • COMMERCIAL
MARRIAGE • WEDDINGS
6220 ch. QUEEN MARY rd.
TONY LAURINAITIS

MONTREAL P.Q. H3W 1X5

Tel. 481-8608

LITAS

MONTREALIŲ LIETUVIŲ
KREDITO UNIJA

1475 De Sève, Montreal, Qué., H4E 2A8

TEL.: 766-5827; 766-5830

SKYRIUS: 3907 A Rosemont Blvd.

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS - virš \$28,000,000 REZERVAS - virš milijono

MOKA UŽ:

Certifikatus	9 1/2 %	Taupymo - special.	6 %
Term. indėlius:		Taupymo - su gyv. dr.	5 1/2 %
1 metų	8 %	Taupymo - kasdienines	5 1/2 %
180 d. - 364 d.	7 3/4 %	Einamos sąsk.	4 1/4 %
120 d. - 179 d.	7 3/4 %	RRIF - RRSP - term.	9 %
60 d. - 119 d.	7 3/4 %	RRIF - RRSP - taup.	6 1/4 %
30 d. - 59 d.	7 1/2 %		

IMA UŽ:

Nekilnojamą turtą - nuo 10 1/4 % Asmenines - nuo 12 %

VĒLYVIAUSIŲ PROCENTŲ INFORMACIJA "LITE"

VISI PATARNAVIMAI NEMOKAMI

KASOS VALANDOS

1475 De Sève	3907 A Rosemont
Pirm. Antradien. Treč.	9:00 - 3:00 (Tik pirm) 10:00 - 2:00
Ketvirtadieniai	12:00 - 8:00 3:00 - 7:00
Penktadieniai	10:00 - 6:00 2:00 - 6:00

EAGAN REALTIES INC

5344 VERDUN AVE., VERDUN, H4H 1K4

Nekilnojamo turto pirkimo ir pardavimo
patarnavimas

BRONIUS NIEDVARAS

Bus: 766-3586

Res.: 487-4938

CFMB

LIETUVIŠKA RADIJO
PROGRAMA

RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENĄ ANTRADIENI NUO 11.30 IKI 12 val. nakties

Programos Vedėjas: LIUDAS STANKEVIČIUS

1053 Albanel Cr., Duverney, Laval, P.Q. H7G 4K7

Tel: 669 - 8834

SPAUDA IŠ LIETUVOS

Norintieji užsiprenumeruoti "LITERATŪRĄ IR MENĄ", taipogi "Švyturį" iš Lietuvos, gali kreiptis į tų leidinių atstovą Kanadoje ir JAV-se Liudą Stankevičių, 1053 Cr. Albanel, Duvernay, Laval, Que., Canada H7G 4K7, tel:669-8834.

GREITAS IR TIKSLUS PATARNAVIMAS

PETRAS ADAMONIS

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-3355

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD. MONTREAL, QUE. H1X 1L7

ZIENKA PLUMBING

24 VALANDŲ PATARNAVIMAS

• LIETUVIAMS NUOLAIDA:

Neimamas mokestis už atvažiavimą.

TEL.: 254-7846

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd

DRAUDA VISŲ RŪŠIŲ

6695 - 35-th Ave., Montreal, P.Q. H1T 3A6

ALBERTAS NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

TEL. BUS.: 727-3120 REZ.: 376-3781

TEL.: (514) 767 - 4690

VINCAS PIEČAITIS

1265 LECLAIR, VERDUN, P.Q. H4H 2M4

JONAS & CÔTÉ REALTIES

NEKILNOJAMO TURTO PATARNAVIMAS

TRANS QUEBEC SIDINGS LTD

ALUMINIJAUS DURYS, LANGAI, STOGELIAI,
APKALIMAI ALUMINIJUM, PLIENU, PLASTINE
MEDŽIAGA. DARBAS GARANTUOTAS IR
APDRAUSTAS.

Savininkas: MIKE OSKOVICZ

3351 Belair St., Montreal, Que., H2A 2A5

Telefonas: 721-9496

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA